

Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босне и Херцеговине

Vijeće Apelacionog odjeljenja u sastavu:

sudija Dragomir Vukoje, predsjednik vijeća

sudija Hilmo Vučinić, sudija izvijestilac

sudija Senadin Begtašević, član

TUŽILAŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

protiv

OPTUŽENOG MARINKA LJEPOJE, PETRA ČIVČIĆA I BRANKA TOPOLE

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine:

Slavica Terzić

Branioci optuženih:

za optuženog Marinka Ljepoja, advokat Izet Baždarević

za optuženog Petra Čivčića advokata Savan Zec

za optuženog Branka Topolu, advokat Ranko Dakić

SADRŽAJ

IZREKA:	3
I. TOK POSTUPKA:	3
II. ŽALBE:	4
III. ODGOVORI NA ŽALBE:	5
IV. OPŠTA RAZMATRANJA:	6
V. BITNE POVREDE KRIVIČNOG POSTUPKA:	7
A. ŽALBA TUŽILAŠTVA BiH:	8
1. Žalbeni navodi iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP-a BiH u odnosu na oslobađajući dio presude kojim se optuženi Petar Čivčić i Branko Topola oslobođeni od optužbe:	8
B. ŽALBA ODBRANE OPTUŽENOG LJJEPOJE:	8
1. Žalbeni navodi branioca optuženog iz člana 297. stav 2. ZKP-a BiH:	8
2. Žalbeni navodi odbrane optuženog iz člana 297. stav 1. tačka h) ZKP BiH da prvostepeni sud nije u potpunosti riješio predmet optužbe:	9
3. Žalbeni navodi odbrane iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH – izreka presude nerazumljiva i protivrječna obrazloženju:	10
4. Žalbeni navodi odbrane iz člana 297. Stav 1. Tačka j) ZKP BiH da je optužba prekoračena:	11
VI. ŽALBENI OSNOV U SKLADU SA ČLANOM 299. ZKP BIH: POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE:	11
A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJA PO ŽALBI:	11
B. ŽALBENI NAVODI ODBRANE OPTUŽENOG LJJEPOJA KOJIMA ISTIČE DA JE PRVOSTEPENI SUD POGREŠNO I NEPOTPUNO UTVRĐIO ČINJENIČNO STANJE U POGLEDU ODGOVORNOSTI OPTUŽENOG MARINKA LJJEPOJA:	12
1. Žalbeni prigovori u pogledu činjeničnih utvrđenja vezanih za saizvršilaštvo:	12
2. Žalbeni prigovori u pogledu činjeničnih utvrđenja vezanih za prisustvo optuženog za vrijeme razdvajanja muškaraca kod rijeke Ugar:	13
C. ŽALBENI NAVODI TUŽILAŠTVA KOJIMA SE ISTIČE DA JE U PRESUDI POGREŠNO I NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE U POGLEDU ODLUKE DA SE NE PRIHVATI ODGOVORNOST SVIH OPTUŽENIH KAO UČESNIKA UDRUŽENOG ZLOČINAČKOG PODUHVA:	18
1. Optuženi Petar Čivčić:	20
2. Optuženi Branko Topola:	25
VII. ŽALBENI OSNOV U SKLADU SA ČLANOM 298. ZKP BIH: POVREDA KRIVIČNOG ZAKONA:	29
A. ŽALBA ODBRANE OPTUŽENOG LJJEPOJE:	29
1. Prvi dio prigovora – pogrešno prihvaćena kvalifikacija progona sa pljačkom:	29
2. Drugi dio prigovora u vezi primjene materijalnog zakona:	31
VIII. ŽALBENI OSNOV U SKLADU SA ČLANOM 300. ZKP BIH: ODLUKA O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI:	33
A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJA PO ŽALBI:	33
1. Žalba branioca optuženog Marinka Ljepoje:	34
2. Žalba Tužilaštva na odluku o krivičnopravnoj sankciji izrečenoj optuženom Marinku Ljepoji:	35

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, Apelaciono odjeljenje Odjela I za ratne zločine, u vijeću sastavljenom od sudija Dragomira Vukoja, kao predsjednika vijeća, te sudija Hilme Vučinića i Senadina Begtaševića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravne savjetnice Dženane Deljković Blagojević, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Marinka Ljepoja, Petra Čivčića i Branka Topole zbog krivičnog djela Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h), u vezi sa tačkama a), d), e) h) i k) a sve u vezi sa odredbom člana 180. stav 1. i člana 29. i 31. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), a u odnosu na Petra Čivčića i člana 182. Stav 2) KZ BiH, odlučujući po žalbi Tužilaštva BiH i žalbi branioca optuženog Ljepoja Marinka, advokata Izeta Baždarevića, sve izjavljene protiv presude Suda BiH broj S1 1 K 003365 09 Krl od 28.06.2012. godine, nakon održane sjednice apelacionog vijeća u smislu člana 304. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH) u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH, Slavice Terzić, optuženog Marinka Ljepoja i njegovog branioca advokata Izeta Baždarevića, optuženog Petra Čivčića i njegovog branioca advokata Savana Zeca, te optuženog Branka Topole i njegovog branioca advokata Ranka Dakića dana 07.06.2013. godine donio je slijedeću:

PRESUDU

Žalba Tužilaštva BiH i žalba branioca optuženog Ljepoja Marinka, advokata Izeta Baždarevića, izjavljene protiv presude Suda BiH broj S1 1 K 003365 09 Krl od 28.06.2012. godine ODBIJAJU SE kao neosnovane i prvostepena presuda se potvrđuje.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. TOK POSTUPKA

1. Presudom Suda Bosne i Hercegovine broj S1 1 K 003365 09 Krl od 28.06.2012. godine optuženi Zečević Saša, Knežević Radoslav i Ljepoja Markinko oglašeni krivim da su radnjama opisanim u izreci presude počinili krivično djelo Zločini protiv čovječnosti progonom iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa članom 29. KZ BiH i to Zečević Saša i Knežević Radoslav ubistvima na diskriminatornoj osnovi, a Ljepoja Markinko ubistvima i pljačkom na diskriminatornoj osnovi.

2. Navedenim optuženima izrečena je kazna dugotrajnog zatvora u trajanju od po 23 godine. Primjenom člana 56. KZ BiH vrijeme koje su optuženi proveli u pritvoru ima se uračunati u izrečenu

kaznu i to za optuženog Zečevića počevši od 01.07. 2009. godine pa nadalje, za optuženog Ljepoju počevši od 07.09.2009. godine pa nadalje te za optuženog Kneževića period od 17.07.2009. godine pa do 24.07.2009. godine.

3. Istom presudom optuženi Petar Čivčić i Branko Topola oslobođeni su optužbe da su počinili krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačke h) u vezi sa tačkama a), d), e), h) i k) KZ BiH, a sve u vezi člana 180. stav 1. i člana 29. i 31. KZ BiH, a u odnosu na Čivčić Petra i člana 180. stav 2. KZ BiH

4. Na osnovu člana 188. Stav 4. i člana 189. Stav 1. ZKP BiH optuženi su oslobođeni dužnosti naknade troškova krivičnog postupka, dok su na osnovu člana 198. Stav 2. i 3. ZKP BiH oštećeni sa imovinsko-pravnim zahtjevom upućeni na parnicu.

II. ŽALBE

(a) Tužilaštvo BiH

5. Protiv prvostepene presude žalbu je izjavilo Tužilaštvo BiH i to zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja iz člana 299. ZKP BiH u oslobađajućem dijelu presude u odnosu na optužene Petra Čivčića i Branka Topole, te u dijelu presude u odnosu na sve optužene kojom nije prihvaćeno postojanje udruženog zločinačkog poduhvata, kao i u pogledu odluke o krivičnopravnoj sankciji u odnosu na Marinka Ljepoju.

6. Tužilaštvo predlaže da Apelaciono vijeće uvaži žalbu i preinači pobijanu presudu na način da optužene Petra Čivčića i Branka Topolu oglasi krivim za počinjene krivičnog djela koje im se stavlja na teret i da im izrekne kaznu u skladu sa zakonom, ili da vijeće Apelacionog odjeljenja uvaži ovu žalbu i ukine pobijanu presudu u oslobađajućem dijelu i odredi održavanje pretresa pred Vijećem apelacionog odjeljenja, ili da vijeće Apelacionog odjeljenja uvaži ovu žalbu i preinači pobijanu presudu i sve optužene oglasi krivim kao svjesne i voljne učesnike u udruženom zločinačkom poduhvatu opisanom u optužnici i izrekne im kazne dugotrajnog zatvora, kao i da vijeće Apelacionog odjeljenja uvaži ovu žalbu u odnosu na osuđujući dio presude i optuženom Marinku Ljepoju izrekne kaznu dugotrajnog zatvora u dužem vremenskom trajanju, propisanu KZ BiH.

(b) **Branilac optuženog Ljepoja, advokat Izet Baždarević**

7. Protiv ove presude žalbu je izjavio branilac optuženog Ljepoja Marinka, advokat Izet Baždarević zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. KZ BiH, povrede krivičnog zakona iz člana 298. KZ BiH, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja iz člana 299 KZ BiH i odluke o krivično-pravnoj sankciji iz člana 300. KZ BiH.

8. Branilac predlaže da Apelaciono vijeće u cijelosti prihvati ovu žalbu kao osnovanu, te preinači pobijanu presudu u njenom osuđujućem dijelu, i to tako što će optuženog Ljepoja Marinka osloboditi za sve tačke za koje je oglašen krivim, ili da Apelaciono vijeće ukine pobijanu presudu i odredi ponovno održavanje glavnog pretresa.

III. ODGOVORI NA ŽALBE

(a) **Odgovor Tužilaštva BiH na žalbu branioca optuženog Ljepoje**

9. Odgovor na žalbu optuženog Ljepoje je dostavilo Tužilaštvo BiH sa prijedlogom da se žalba odbrane Ljepoja Marinka odbije kao neosnovana.

(b) **Odgovor branioca optuženog Ljepoje na žalbu Tužilaštva BiH**

10. Odgovor na žalbu Tužilaštva dostavio je branilac optuženog Ljepoja Marinka, advokat Izet Baždarević. Branilac optuženog Ljepoje navodi da su navodi u žalbi Tužilaštva BiH u cijelosti neosnovani i predlaže da se žalba odbije kao neosnovana.

(c) **Odgovor branioca optuženog Čivčića na žalbu Tužilaštva BiH**

11. U odgovoru na žalbu Tužilaštva, branilac optuženog Petra Čivčića, advokat Šaban Zec navodi da su žalbeni navodi Tužilaštva BiH, u dijelu koji se odnosi na optuženog Petra Čivčića neosnovani, te predlaže da se žalba Tužilaštva BiH odbije kao neosnovana i potvrdi prvostepena presuda kojom se optuženi Petar Čivčić oslobađa optužbi da je počinio zločin protiv čovječnosti.

(d) **Odgovor branioca optuženog Topole na žalbu Tužilaštva BiH**

12. Odgovor je dostavio i branilac optuženog Branka Topole, advokat Ranko Dakić predlažući da se žalba Tužilaštva BiH odbije kao neosnovana i da se prvostepena presuda u odnosu na optuženog Topolu potvrdi.

13. Apelaciono vijeće je u smislu člana 304. ZKP BiH održalo javnu sjednicu u predmetu dana 07.06. 2013. godine. Na javnoj sjednici, Tužilaštvo BiH i odbrana optuženog Ljepoja usmeno su prezentirali razloge žalbe, kao i odgovore na žalbu, ostajući pri navodima i prijedlozima iz dostavljenih pismenih žalbi i odgovora na žalbu. Optuženi se u cijelosti saglasio sa navodima žalbe svog branioca. Branioci optuženih Čivčića i Topole su također usmeno prezentirali odgovore na žalbu Tužilaštva.

14. Tužilaštvo je na javnoj sjednici obavijestilo Sud BiH da je 06.06.2013. godine zaključilo sporazum o priznanju krivnje sa optuženim Radoslavom Kneževićem, dok je u odnosu na optuženog Sašu Zečevića najavilo mogućnost zaključivanja sporazuma o priznanju krivnje, te u odnosu na optužene Kneževića i Zečevića, Tužilaštvo je predložilo odgađanje sjednice Apelacionog vijeća.

15. Shodno članu 26. ZKP BiH-a, nakon što je saslušalo sve stranke u postupku i branitelje, vijeće je 07.06. 2013. godine donijelo rješenje o razdvajanju postupka protiv optuženog Kneževića od postupka protiv ostalih optuženih u predmetu, dok je u odnosu na optuženog Zečevića, odluku o razdvajanju postupka donijelo nakon što je 01.07. 2013. godine Tužilaštvo na nastavku sjednice apelacionog vijeća obavijestilo da je zaključilo Sporazum o priznanju krivnje sa optuženim Zečevićem.

16. Vijeće je odluku o razdvajanju postupka u odnosu na ovu dvojicu optuženih donijelo nalazeći da su optuženi Knežević i Zečević zaključili sporazum o priznanju krivnje sa Tužilaštvom BiH, te je neophodno prethodno razmotriti pravnu mogućnost zaključenja sporazuma o priznanju krivnje u ovoj fazi postupka i eventualno pristupiti razmatranju ovih sporazuma, smatrajući da te okolnosti predstavljaju važne razloge za razdvajanje postupka.

17. Vijeće smatra i da razlozi ekonomičnosti i efikasnosti postupka predstavljaju važne razloge kako to predviđa član 26. stav 1. ZKP BiH i osnov da se predmet protiv ovih optuženih razdvoji i dovrši posebno, a da ova procesna situacija ne utiče na dinamiku postupka razmatranja žalbe optuženog Ljepoja kao i žalbe tužilaštva u odnosu na optužene Ljepoja, Čivčića i Topolu, o kojima će se odlučiti neovisno od ovog pitanja.

18. Nakon što je ispitalo prvostepenu presudu u onom dijelu u kojem se ona pobija podnijetim žalbama, shodno članu 306. ZKP BiH vijeće je odlučilo kao izreci iz slijedećih razloga:

IV. OPŠTA RAZMATRANJA

19. Prije obrazloženja za svaki istaknuti žalbeni prigovor, Apelaciono vijeće napominje da je obaveza žalioaca da u skladu sa odredbom iz člana 295. stav (1) tačke b) i c) ZKP BiH, u žalbi

navede kako pravni osnov za pobijanje presude, tako i obrazloženje kojim potkrepljuje osnovanost istaknutog prigovora.

20. Budući da Apelaciono vijeće na osnovu odredbe člana 306. ZKP BiH presudu ispituje samo u granicama žalbenih navoda, obaveza je podnosioca žalbe da žalbu sastavi tako da ista može poslužiti kao osnova za ispitivanje presude. U tom smislu, podnosilac žalbe mora konkretizovati žalbene osnove iz kojih pobija presudu, precizirati koji dio presude, dokaz ili postupak suda osporava, te navesti jasno i argumentovano obrazloženje kojim će potkrijepiti istaknuti prigovor.

21. Samo paušalno označavanje žalbenih osnova, jednako kao i ukazivanje na navodne nepravilnosti u toku prvostepenog postupka bez preciziranja na koji žalbeni osnov se podnosilac žalbe poziva, nije valjana osnova za ispitivanje prvostepene presude, zbog čega će Apelaciono vijeće neobrazložene i nejasne žalbene prigovore *prima facie* odbiti kao neosnovane.

V. ŽALBENI OSNOV IZ ČLANA 297. ZKP BIH: BITNE POVREDE ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA

22. Bitne povrede odredaba krivičnog postupka, kao žalbeni osnov, definisane su članom 297. ZKP BiH, te su taksativno nabrojane u tačkama od a) do k) stava 1. ovog člana.

23. S obzirom na težinu i značaj počinjenih povreda postupka, ZKP BiH pravi razliku između onih povreda koje, ako se utvrdi da postoje, stvaraju neoborivu prepostavku da su negativno uticale na valjanost izrečene presude (apsolutno bitne povrede) i povreda kod kojih se, u svakom konkretnom slučaju, ostavlja na ocjenu sudu da li je ustanovljena povreda postupka imala ili mogla imati negativan uticaj na valjanost presude (relativno bitne povrede).

24. Za razliku od apsolutnih, relativno bitne povrede nisu taksativno pobrojane u zakonu već postoje ako Sud u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo ili je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude (član 297. stav 2. ZKP BiH).

25. Ukoliko bi vijeće našlo da postoji neka od bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, obavezno je da, u skladu sa odredbom iz člana 315. stav 1. tačka a) ZKP BiH, ukine prvostepenu presudu, osim u slučajevima iz člana 314. Stav 1. ZKP BiH.

A. ŽALBA TUŽILAŠTVA BiH

1. Žalbeni navodi iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP-a BiH u odnosu na oslobađajući dio presude kojim su optuženi Petar Čivčić i Branko Topola oslobođeni od optužbe

26. Tužilaštvo ističe da je prvostepeno vijeće načinilo bitnu povredu postupka iz člana 297. stav 1. tačka k) odnosno da presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama zašto je određenim svjedocima poklonjena vjera.

27. Tužilaštvo u dijelu kojim ističe navodne bitne povrede, navodi da je izostala savjesna i brižljiva ocjena dokaza koji potvrđuju učešće optuženih Čivčića i Topole u predmetnom krivičnom djelu, a da je to rezultat pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. S obzirom na ovakvu formulaciju žalbenog prigovora, pri čemu se ne konkretizira detaljnije u čemu se ogleda bitna povreda iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP-a BiH, te s obzirom da je ovo jedini žalbeni prigovor koji se odnosi na bitne povrede krivičnog postupka, vijeće će ovaj prigovor razmatrati kao prigovor koji je u žalbi konkretnije obrazložen, a tiče se navoda o pogrešno i nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju.

B. ŽALBA ODBRANE OPTUŽENOG LJEPOJE

1. Žalbeni navodi branioca optuženog iz člana 297. stav 2. ZKP-a BiH

28. Branilac optuženog u dijelu žalbe u kojem ističe žalbene prigovore koji se tiču bitnih povreda krivičnog postupka, navodi da je prvostepeno vijeće povrijedilo identitet optužbe, odnosno da je u uvodu presude stavilo na teret optuženom Ljepoji djelo kojim se optuženi uopće nije ni teretio. Optužnicom se njegovom branjeniku stavljalo na teret da je počinio krivično djelo iz člana 172. stav 1. tačka h) progon u vezi sa tačkama a) ubijanjem, d) prisilnim preseljenjem stanovništva, e) zatvranjem, h) progon pljačkom i k) drugim nečovječnim djelima, a sve u vezi sa članom 180. stva 1. KZ BiH.

29. U uvodu pobijane presude navodi se "... u krivičnom predmetu protiv optuženih Zečević Saše i dr. zbog krivičnog djela Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa a), e), h) g) i d), a sve u vezi sa odredbom člana 180. stav 1. i stav 2. i člana 29. i 31. KZ BiH, povodom izmjenjene optužnice ...". Branilac smatra da prvostepeni sud pogrešno označava djelo za koje se optuženi terete izmjenjenom optužnicom i dodaje novu tačku koja ne postoji u optužnici - tačku g) *prisi.javar.je druge osobe upotrebom sile ili pri.jetr.je direktnim napadom na r.jezin život ili t.jelo ili na život ili t.jelo r.jcj bliske osobe, na seksualni odnos ili s r.jim izjednačenu seksualnu radr.ju (silovar.je), seksualno ropstvo, prisilnu prostituc.jeu, prisilnu trudnoću, prisilnu sterilizac.ju ili bilo kc.ji drugi oblik teškog seksualnog nasi.ja.*

30. Branilac smatra da je na ovaj način došlo do povrede identiteta optužbe i presude, te da je iz tog razloga nastala bitna povreda krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP-a BiH.

31. Prigovor je neosnovan. Apelaciono vijeće nalazi da je pobijanom presudom kako je to navedeno u izreci, optuženi Ljepoja oglašen krivim da je počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti progonom iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa članom 29. KZ BiH i to ubistvima i pljačkom na diskriminatornoj osnovi.

32. Iz zapisnika o izreci presude, te i iz njenog pismenog otpravka, jasno je za koje se radnje optuženi oglašava krivim, te da su navedene radnje u okviru onih optuženja koje su mu i stavljene na teret predmetnom optužnicom. Odbrana pogrešno zaključuje da je označavanjem radnji u uvodu presude za koje optuženi nije ni optužen, povrijeđen identitet optužbe i presude. Apelaciono vijeće nalazi da bez obzira što član 290. Stav 1. ZKP BiH propisuje dijelove presude, uvod presude sam po sebi nema isti pravni značaj kao izreka i obrazloženje presude. Samim tim ukoliko u uvodu nisu navedeni traženi podaci, ili su pogrešno navedeni, to ne predstavlja apsolutnu bitnu povredu postupka, kao što bi to bilo u slučaju manjkavosti izreke i obrazloženja presude.

33. Predmetna inkriminacija navedena u ovoj tački, nije uopšte ni bila obuhvaćena činjeničnim supstratom optužnice, niti predmet krivičnog postupka, te stoga jedino što se može zaključiti da je očigledno nastala kao tehnička pogreška pri pismenoj izradi presude. Stoga, obzirom da ovakvo označenje uvoda presude nije proizvelo pravni učinak na krivicu optuženog, prigovor odbrane da je nastala bitna povreda krivičnog postupka se ne može prihvatiti kao osnovan. Pogotovo kada se ima u vidu da se žalbom odbrane uopšte ne ukazuje u čemu se ogleda ova manjkavost na zakonito i pravilno donošenje presude.

2. Žalbeni navodi odbrane optuženog iz člana 297. stav 1. tačka h) ZKP BiH da prvostepeni sud nije u potpunosti riješio predmet optužbe

34. Odbrana navodi da sud nije u potpunosti riješio predmet optužbe jer je optuženi Ljepoja bio optužen za krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) progon u vezi sa tačkama a) ubijanjem, d) prisilnim preseljenjem stanovništva, e) zatvaranjem, h) progon pljačkom i k) drugim nečovječnim djelima, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH, dok ga prvostepeni sud oglašava krivim da je počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti progonom iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa članom 29. KZ BiH i to ubistvima i pljačkom na diskriminatornoj osnovi.

35. Odbrana ističe da je sud propustio da optuženog oslobodi za radnje inkriminacije iz tačaka h), e) i k) kako je to bilo stavljeno na teret optuženom u Izmjenjenoj optužnici.

36. Prigovor je neosnovan. Apelaciono vijeće primjećuje da je za predmetne radnje prvostepeno vijeće u paragrafu 222. presude, nije našlo da su se u radnjama optuženih (*uključujući i optuženog Ljepcju*) stekli elementi progona prisilnim preseljenjem stanovništva, zatvaranjem i drugim nečovječnim djelima, te da je prvostepeni sud iste izostavio iz izreke presude smatrajući ih dijelom istog činjeničnog supstrata, a ne zasebnom tačkom optuženja.

37. Odluka prvostepenog suda je pravilna, budući da optužnica Tužilaštva sadrži jedan činjenični opis označen kao jedno krivično djelo (zločini protiv čovječnosti-progon) izvršeno sa više različitih radnji koje nemaju obilježje samostalnih krivičnih djela. Ove radnje izvršenja (ubijanje, prisilno preseljenje stanovništva, zatvaranje, pljačka, druga nečovječna djela) nemaju karakter posebnih tačaka optuženja jer se radi o jedinstvenom događaju u optužnici koji je opisan kroz jedinstven činjenični supstrat.

38. Pri takvom stanju, prvostepeni sud nije bio u obavezi donositi oslobađajuću presudu, već je dovoljno u obrazloženju dati razloge zašto su iste radnje izvršenja izostavljene iz izreke prvostepene presude, kako bi obrazloženje bilo potpuno i kako bi presuda sadržavala razloge o svim odlučnim činjenicama.

3. Žalbeni navodi odbrane iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH da je izreka presude nerazumljiva i protivrječna obrazloženju

39. Branilac optuženog ističe da je presuda protivrječna obrazloženju i da je nerazumljiva, a ovakva manjkavost se ogleda u činjenici da prvostepeno vijeće utvrdilo da je cilj širokog i sistematskog napada u Prijedoru bilo civilno muslimansko i hrvatsko stanovništvo, da je zatim u konvoju kritičnog dana 21.08. 1992. godine prevoženo civilno stanovništvo, uglavnom bošnjačke nacionalnosti sa teritorija općine Prijedor, te da je u kasnijem dijelu obrazloženja naznačeno da su žrtve – muškarci ubijeni na Korićanskim stijenama bili pripadnici etničke i vjerske zajednice Bošnjaka, a da je na kraju zaključeno da su optuženi doprinijeli ubistvu Bošnjaka i da su djela izvršena sa diskriminatornom namjerom prema Bošnjacima.

40. Apelaciono vijeće iz navedenog prigovora zaključuje da odbrana smatra da se kontradiktornost ogleda u činjenici da je vijeće najprije utvrdilo da je cilj širokog i sistematskog napada bilo bošnjačko i hrvatsko stanovništvo, a na kraju da su žrtve počinjenog krivičnog djela muškarci bošnjačke nacionalnosti.

41. Međutim, vijeće ne nalazi da je u presudi izreka nerazumljiva i protivrječna obrazloženju. Kako to proizilazi i iz izreke i iz obrazloženja, postoje dokazi da zaista cilj napada jeste bilo i civilno bošnjačko i hrvatsko stanovništvo, koje je evidentno živjelo do početka rata na teritoriji predmetne opštine. Ali to ne mijenja činjenicu da je dokazano da su žrtve zločina konkretni oštećeni koji su

pripadali skupini Bošnjačkog stanovništva. Vijeće ne nalazi u takvim utvrđenjima kontradiktornost, jer se optuženim sudilo za konkretno djelo ubistva i pljačke na diskriminatornoj osnovi, koje krivično djelo je počinjeno u okviru širokog i sistematičnog napada na civilno bošnjačko i hrvatsko stanovništvo općine Prijedor. Stoga, vijeće ne nalazi osnovanim predmetni prigovor odbrane.

4. Žalbeni navodi odbrane iz člana 297. Stav 1. Tačka j) ZKP BiH da je optužba prekoračena.

42. Podnijetom žalbom odbrana ističe da je učinjena bitna povreda odredaba ZKP BiH koja se ogleda u prekoračenju optužbe, na način da je prvom optužnicom tužilaštvo optužene teretilo zbog krivičnog djela iz člana 172. Stav 1. tačke a), d), e) i k) KZ BiH da bi izmjenjenom optužnicom tužilaštvo optuženima stavilo na teret izvršenje krivičnog djela iz člana 172. Stav 1. Tačke a), d), e), k), dodajući još tačku h) istog člana KZ BiH. Iako odbrana ovu povredu navodi kod žalbenog razloga označenog kao pogrešna primjena materijalnog prava¹, Apelaciono vijeće će ovaj žalbeni navod zbog svoje prirode analizirati u dijelu koji se odnosi na bitne povrede krivičnog postupka.

43. Apelaciono vijeće ističe da je prvostepeni sud razmatrao ovo pitanje u paragrafu 40-43 prvostepene presude dajući svoju argumentaciju koju u cijelosti prihvata i ovo vijeće. Apelaciono vijeće podsjeća da potvrđena optužnica kao i izmjenjena optužnica obuhvata jedan krivično pravni događaj pravno kvalifikovan kao progon civilnog stanovništva kroz više radnji izvršenja u udruženom zločinačkom poduhvatu. U činjeničnom supstratu potvrđene kao i proširene optužnice u odnosu na optuženog Ljepoju navedeno je više radnji izvršenja među kojima pored radnje ubistva i radnja izvršenja koja se sastoji od oduzimanja imovine od civila prevoženih u konvoju. Uostalom prvostepeni sud nalazi krivnju optuženog Ljepoje zbog progona i to ubistvima i pljačkom. Dakle radi se upravo o onim radnjama izvršenja progona koje su bile predmet prvostepenog postupka, a ne o nekoj novoj radnji izvršenja koja nije bila predmet prvostepenog postupka, te se ne može ni govoriti o prekoračenju optuženja. Iz svega izrečenog proizilazi da je ovaj žalbeni navod odbrane neosnovan.

VI. ŽALBENI OSNOV U SKLADU SA ČLANOM 299. ZKP BIH: POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJA PO ŽALBI

44. Apelaciono vijeće, u kontekstu ovog žalbenog prigovora, primjećuje da se presuda može pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, kada je sud neku odlučnu

činjenicu pogrešno utvrdio ili nije utvrdio, odnosno kada na to ukazuju nove činjenice ili novi dokazi, a sve u skladu sa odredbom člana 299. ZKP BiH.

45. Standard koji apelaciono vijeće treba primijeniti prilikom preispitivanja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja jeste utemeljenost. Apelaciono vijeće će prilikom razmatranja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja utvrditi da li bi jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima došao do tog zaključka, isključujući svaku razumnu sumnju. U tom smislu, prilikom utvrđivanja da li je zaključak prvostepenog suda bio opravdan, Apelaciono vijeće će krenuti od načela da se ne treba olako upuštati u narušavanje činjeničnog stanja koje je utvrdio prvostepeni sud u prvostepenom postupku.

46. Apelaciono vijeće ima na umu, kao opšte načelo, da je zadatak da sasluša, provjeri i odmjeri dokaze izvedene u prvostepenom postupku prvenstveno u diskrecionoj nadležnosti prvostepenog suda. Stoga ovo Vijeće mora iskazati određeno uvažavanje u pogledu činjeničnog stanja, koje je utvrdio prvostepeni sud. Apelaciono vijeće može vlastitim nalazom zamijeniti utvrđenje prvostepenog suda samo ako jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima ne bi mogao donijeti takvu presudu, kada dokazi na koje se oslanjao prvostepeni sud ne bi mogli biti prihvaćeni od strane bilo kojeg objektivnog suda ili kada je ocjena dokaza "potpuno pogrešna".

**B. ŽALBENI NAVODI ODBRANE OPTUŽENOG LJEPOJA KOJIMA ISTIČE DA JE PRVOSTEPENI SUD
POGREŠNO I NEPOTUPNO UTVRADIO ČINJENIČNO STANJE U POGLEDU ODGOVORNOSTI OPTUŽENOG
MARINKA LJEPOJA**

1. Žalbeni prigovori u pogledu činjeničnih utvrđenja vezanih za saizvršilaštvo

47. Prvim žalbenim prigovorom iz ovog žalbenog podosnova, odbrana ističe da je prvostepena presuda propustila utvrditi za koje konkretne radnje je optuženi oglašen krivim, obzirom da nije prihvatila koncept udruženog zločinačkog poduhvata kao oblik izvršenja, već je utvrdila da su radnje počinilaca saizvršilačkog karaktera. Pobijanom presudom se ne utvrđuje koje je to konkretne radnje počinio optuženi optuženi Ljepoja, a iz kojih se može zaključiti da su to radnje saizvršilačkog karaktera.

48. Odbrana tvrdi da je presuda u tom smislu i kontradiktorna u obrazloženju. Najprije se u paragrafu 369. navodi da ne postoje dokazi da je on neposredni izvršilac, ali da je vijeće našlo da se u svim ostalim njegovim radnjama ogleda činjenica da je on ipak dao svoj dobrinos ubistvu ovih

¹ Ovaj žalbeni navod nalazi se na 25-26.strani žalbe odbrane u dijelu žalbe koji se odnosi na pogrešnu primjenu materijalnog prava.

civila, ali prethodno u obrazloženju se tvrdi kako nije učestvovao u izdvajanju i razdvajanju ljudi, te da nije učestvovao u obezbjeđivanju ukrcavanja civila u vozila.

49. Prigovor je neosnovan. Analizom činjeničnih utvrđenja prvostepene presude, vijeće nalazi da su radnje optuženog Marinka Ljepoje konkretno i jasno naznačene u izreci. Optuženi Ljepoja oglašen je krivim za predmetno krivično djelo i to kao saizvršilac, a radnje koje je prvostepeno vijeće utvrdilo, predstavljaju radnje kojima se na odlučujući način doprinosi izvršenju krivičnog djela i kao takve su po svom karakteru saizvršilačke.

50. Odredba člana 29. KZ BiH propisuje da saizvršilaštvo postoji ako više osoba učestvuje u učinjenju krivičnog djela ili preduzimajući druge radnje čime se na odlučujući način doprinosi učinjenju krivičnog djela, zajednički učine krivično djelo.

51. Radnje koje je prvostepeno vijeće cijenilo kao odlučujući doprinos su: prisustvo optuženog Ljepoja u uniformi i sa naoružanjem zajedno sa ostalim pripadnicima prvog odjeljenja Interventnog voda policije Prijedor prilikom ukrcavanja civila u vozila u konvoju koji je krenuo iz Tukova i iz logora Trnopolje, zatim da je učestvovao u pratnji konvoja, kao i u oduzimanju novca, zlata i drugih dragocjenosti od civila Bošnjaka iz konvoja. Nadalje je utvrđeno, a što je i navedeno u izreci prvostepene presude da je optuženi Ljepoja zajedno sa ostalim pripadnicima, prethodno oko 200 izdvojenih muškaraca civila iz konvoja kod rijeke Ilomske, sproveo do Korićanskih stijena gdje su sprovedeni muškarci uz rub ceste ubijeni. Optuženi Ljepoja je bio prisutan na mjestu egzekucije i svojim prisustvom je u najmanju ruku onemogućavao bjegstvo muškaraca iz dva autobusa, čime je omogućio da ovi muškarci budu ubijeni. Za ove radnje prvostepeno vijeće pravilno nalazi da se radi o radnjama kojima je optuženi zajedno sa drugim pripadnicima Interventnog voda policije Prijedor, na odlučujući način doprinio ubistvu oko 200 civila.

52. Suprotno žalbenim prigovorima, iz navedenog proizilazi da su u presudi u potpunosti konkretizovane radnje optuženog Ljepoja kojima je učestvovao u izvršenju ovog krivičnog djela, pa vijeće ne nalazi da su činjenična utvrđenja prvostepene presude u tom smislu nepotpuna ili kontradiktorna, kako to odbrana tvrdi zbog činjenice da optuženi nije učestvovao u razdvajanju civila iz konvoja. Optuženi nije ni morao učestvovati u takvim radnjama razdvajanja, jer iz navedenog u prvostepenoj presudi proizilazi da je on dao odlučujući doprinos svojim drugim radnjama, podjednako bitnim za počinjenje djela.

2. Žalbeni prigovori u pogledu činjeničnih utvrđenja vezanih za prisustvo optuženog za vrijeme razdvajanja muškaraca kod rijeke Ugar

53. Odbrana prigovara da je u prvostepenoj presudi pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje u pogledu činjenice da je optuženi Ljepoja bio na mjestu razdvajanja muškaraca na rijeci

Ugar. Međutim, odbrana smatra da se do takvog zaključka nije moglo doći, jer je njegov branjenik bio u pratnji autobusa koji se pokvario prije odredišta na rijeci, gdje je došlo do razdvajanja muškaraca iz konvoja.

54. Odbrana s tim u vezi osporava iskaze svjedoka Damira Ivankovića, Gordana Đurića, Ljubiše Četića i svjedoka K3, na temelju čijih iskaza je i izveden zaključak o prisustvu optuženog na mjestu razdvajanja.

55. Odbrana je najprije osporavala iskaz svjedoka Damira Ivankovića nalazeći da se njegovom iskazu ne može pokloniti vjera i da je svjedok Ivanković konstruisao priču u odnosu na optuženog Ljepoju. Odbrana navodi da se prvostepeni sud pogrešno pozvao na njegov iskaz sa pretresa od 02.12. 2009. godine, jer u tom iskazu Ivanković govori da je vidio Ljepoju samo na nekom proširenju sa Zečevićem, ali ne kako se tokom cijelog postupka tvrdilo da ga je vidio i u prvom autobusu u pratnji izdvojenih muškaraca.

56. Analizirajući tok iskaza svjedoka Ivankovića od 02.12. 2009. godine, na koji se poziva prvostepena presuda, može se zaključiti da on u tom iskazu navodi kako Ljepoju najprije vidi u Tukovima odakle kreće dio konvoja zajedno sa drugim pripadnicima interventnog voda. Zatim nakon Kneževa prije dijela puta kod Korićanskih stijena gdje su izdvojena dva autobusa u kojima su se nalazili samo muškarci, pa kod ta dva izdvojena autobusa zajedno sa ostalim pripadnicima interventnog voda, i na kraju navodi da ga nakon toga vidi na mjestu egzekucije kod Korićanskih stijena. Dakle, svjedok Ivanković dao je kontinuiran pregled gdje je sve mogao jasno vidjeti optuženog Ljepoju.

57. Vijeće nalazi da ni u naknadnim svjedočenjima, svjedok Ivanković ne odstupa značajno od svojih izjava u pogledu optuženog Ljepoje, kako to odbrana nastoji prikazati time što je svjedok Ivanković u svjedočenju od 02. 12. naveo najprije da Ljepoje nije bio u njegovom autobusu, dok u iskazu od 16.12.2009. godine objašnjava da optuženog nije vidio u svom, već u drugom autobusu. Odbrana ističe da je ovaj svjedok nedosljedan u pogledu činjenice da je optuženi ušao u autobus nakon razdvajanja kod rijeke Ugar.

58. Međutim, ako se analiziraju oba svjedočenja i od 02.12. 2009. i od 16.12. 2009. godine, može se zaključiti da svjedok Ivanković tvrdi da su svi pripadnici interventnog voda ušli u dva autobusa koja su nastavila prema Korićanskim stijenama. Čak u toku svjedočenja od 02.12. 2009. godine Ivanković navodi da im je svima (pripadnicima) naređeno od strane Paraša i Dade, da uđu u autobuse i krenu, te da su njih dvojica (Paraš i Mrđa) rasporedili ko će od njih ući u koji autobus i da su uglavnom "jedni su ušli u jedan autobus, drugi su ušli u drugi autobus", a da je on bio u drugom autobusu.

59. Osim toga, iz svjedočenja svjedoka Ivankovića, proizilaze dvije relevantne činjenice, a to su da je svjedok Ivanković siguran u to da je optuženog Ljepoja vidio na dijelu ceste prije Korićanskih stijena, i to kod autobusa gdje su se nalazili izdvojeni muškarci i da ga je vidio zajedno sa ostalim pripadnicima na mjestu egzekucije neposredno poslije. Na temelju ovakvog iskaza svjedoka Ivankovića se bez sumnje moglo zaključiti da je optuženi Ljepoja bio prisutan u svim fazama pripreme same egzekucije kod Korićanskih stijena i u tom smislu je zaključak prvostepenog vijeća ispravan.

60. Odbrana dalje nalazi da se ni iz iskaza svjedoka Ljubiše Četića, niti iz iskaza svjedoka Gordana Đurića i K3 nije moglo zaključiti da je optuženi bio na mjestu razdvajanja muškaraca kod rijeke Ugar, niti u pratnji jednog od dva autobusa kojima su prevezeni muškarci do mjesta egzekucije. Kako branilac navodi, svjedok Četić je optuženog vidio samo na kraju zaustavljene kolone konvoja i pored autobusa za koji je naknadno saznao da je pokvaren. Nakog toga svjedok Četić je prošao prema Korićanskim stijenama, a za optuženog tvrdi da je ostao kod tog autobusa. , te da u povratku sa Korićanskih stijena, svjedok Četić nije primijetio taj autobus ponovo.

61. Odbrana tvrdi da se optuženi Ljepoja vratio u Prijedor prije nego što su se pripadnici interventnog voda vratili sa Korićanskih stijena, jer je svjedok Četić u svojoj izjavi od 09.03.2010. godine izjavio kako mu je Ljepoja rekao da neće nastaviti s njima na Korićanske stijene obzirom da se autobus kojim je on došao pokvario i da će se vratiti. Osim toga, svjedok Četić optuženog Ljepoja ne nabraja kao prisutnog na mjestu egzekucije na Korićanskim stijenama (naveo je samo da su bili prisutni Zečević, Mrđa, Paraš, Ivanković, Bulić i da svi pucaju u civile).

62. Apelaciono vijeće nalazi da je ispravan zaključak prvostepene presude kako je iskaz svjedoka Četića (da je Ljepoje ostao kod autobusa) samo njegova pretpostavka, jer i sam svjedok Četić kaže da se nije duže zadržao na mjestu na kojem je vidio Ljepoja.

63. Također, odbrana pobija i činjenična utvrđenja prvostepenog vijeća u pogledu iskaza svjedoka Gordana Đurića koji je naveo da je on na mjestu razdvajanja kod rijeke Ugar razgovarao sa Ljepojom Marinkom, te da je Đurić u povratku sa Korićanskih stijena vidio isti pokvareni autobus i optuženog Ljepoja pored, tvrdeći da su neki od svjedoka naveli da je Đurić sa sobom nosio vinjak, te da je bio u pripitom stanju. Međutim, apelaciono vijeće primjećuje da je prvostepeno vijeće detaljno analiziralo iskaz ovog svjedoka, te pravilno odlučilo da prihvati samo jedan dio njegovog iskaza koji optuženog pozicionira na mjesto razdvajanja, jer je isti zaista u saglasnosti sa iskazom svjedoka Ivankovića i Četića, dok sasvim ispravno zaključuje da je dio iskaza kako je optuženi Ljepoja ostao kraj autobusa, u suprotnosti sa izjavom samog optuženog Ljepoje, ali i svjedoka Radoja Topića i Milovana Đurđevića koji su naveli da su se svi putnici nakon kvara raspredili po drugim autobusima.

64. Dalje, i pored ovih svjedočenja Ivankovića, Đurića i Četića, apelaciono vijeće je imalo u vidu i da je prvostepena presuda našla potkrijepljujućim i iskaz svjedoka K3, sa kojim zaključkom se i ovo

vijeće slaže. Svjedok K3 zaista uvjerljivo svjedoči da je optuženog Ljepoju vidio na mjestu gdje je došlo do razdvajanja, te kasnije u kafani u Kneževu. Prigovori odbrane u pogledu ovog svjedoka odnosili su se na to da se radilo o zaštićenom svjedoku na čijem iskazu se nije smjela zasnovati presuda.

65. Međutim, ovaj prigovor je neosnovan, budući da je svjedok K-3 svjedok koji ima određene mjere zaštite predviđene Zakonom o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, a ne radi se o anonimnom svjedoku odnosno o zaštićenom svjedoku koji se saslušava na način predviđen članom 14. do 22. citiranog zakona. Lični podaci svjedoka K-3 su bili poznati odbrani prije unakrsnog ispitivanja tako da se ograničenje iz člana 23. citiranog zakona na koje se poziva odbrana, u konkretnom slučaju ne odnosi na svjedoka K-3. Osim toga iskaz svjedoka K3 je jedan od četiri iskaza na kojima se temeljila prvostepena presuda u pogledu činjenice prisustva optuženog Ljepoje mjestu dešavanja.

66. . Pored ovog prigovora odbrana je prigovarala ovom iskazu i iz razloga što je ovaj svjedok u svojim ranijim izjavama i na svjedočenju od 04.02.2010. godine, nikada nije ni spomenuo optuženog Ljepoju kao prisutnog.

67. Međutim, ovaj prigovor se također ne može prihvatiti kao osnovan, budući da svjedok K3 već na početku svog svjedočenja, optuženog Ljepoju imenuje kao pripadnika prvog voda, ali i kao jednog od onih koji su bili u pratnji konvoja. Međutim, u nastavku svjedočenja ovaj svjedok nikoga poimenično ne nabraja kao prisutne, niti je uputan da nekoga poimenično navede.

68. A vezano za "pokvareni" autobus, svjedok K3 navodi da je u povratku, nedaleko od mjesta egzekucije primjetio neki pokvareni autobus i da je pored autobusa bila grupica ljudi koje on nije prepoznao i pretpostavlja da su bili u civilu, jer kako navodi "*da je neko bio poznat vjerovatno bi ga zapamtio.*". Kako je vijeće na temelju njegovog iskaza uočilo da on poznaje optuženog Ljepoju i da ga je prepoznao u sudnici, sve upućuje na to da optuženi Ljepoja nije ni u kojem slučaju mogao biti viđen na lokalitetu pored autobusa i da je dio iskaza svjedoka K3 koji govori o tome da ga je vidio naknadno u kafani pored Kneževa, uvjerljiv, suprotno žalbenim prigovorima odbrane.

69. Dalje, ne može se prihvatiti prigovor odbrane optuženog Ljepoje kako zbog pokvarenog autobusa optuženi koji je bio u pratnji tog autobusa, nije ni došao do mjesta egzekucije. Vijeće nalazi da je pobijana presuda u tom smislu dala detaljnu i jasnu argumentaciju zašto nalazi dokazanim činjenicu da je optuženi bio na mjestu egzekucije i da se nije vratio kako tvrdi, u Prijedor, te da žalbeni prigovori ne dovode pravilnost takve argumentacije u pitanje.

70. Apelaciono vijeće nalazi da je činjenica prisustva optuženog Ljepoje na mjestu razdvajanja, te njegovo prisustvo u jednom od autobusa koji su odveli muškarce do mjesta egzekucije, kao i njegovo prisustvo na samom mjestu egzekucije, zaista van razumne sumnje dokazana izjavama i

iskazima pobrojanih svjedoka, te da je prvostepeni sud pravilno cijenilo njihove iskaze kao uvjerljive i pouzdane, a čiju vjerodostojnost odbrana nije uspjela dovesti u pitanje.

(a) Odbrana je u okviru prigovora o pravilnosti utvrđenog činjeničnog stanja, osporavala i zaključak prvostepenog vijeća o namjeri optuženog da izvrši krivično djelo, nalazeći da su zaključci prvostepenog vijeća pogrešni i da presuda u tom smislu ne daje odlučne razloge.

71. Odbrana ističe da nije dokazano da je optuženi učestvovao u izdvajanju ljudi koji će biti ubijeni, pa je kontradiktoran zaključak u prvostepenoj presudi da je optuženi bio svjestan da će oni biti pogubljeni.

72. Apelaciono vijeće nalazi da su i ovi prigovori obrane neosnovani.

73. Prvostepeno vijeće je pored same radnje i doprinosa optuženog, pravilno uzelo u obzir i cijenilo na ispravan način sveukupne okolnosti izvršenja djela. Pa je tako jedna od odlučnih činjenica koja govori o doprinosu optuženog izvršenju djela i dokaz o njegovoj namjeri, činjenica da je oko 200 ljudi likvidirano od strane samo oko 15 pripadnika voda bez da je neko od izdvojenih muškaraca pokušao da bježi ili pruži otpor.

74. I ovo se vijeće slaže da je u ovakvim okolnostima daleko veće brojnosti žrtava naspram broja egezkutora, svaka pomoć ili u ovom slučaju samo prisustvo dodatne naoružane osobe, kod žrtve stvorilo percepciju bespomoćnosti. Dakle, samo svojstvo optuženog u službenom kapacitetu policajca interventnog voda i njegovo prisustvo na mjestu egzekucije naoružanog i u uniformi, čak i u okolnostima daleko manje brojnosti policajaca, dovoljno da se stvori dojam u percepciji žrtve da se nalaze u bezizlaznoj situaciji, pa čak i ako neki od tih policajaca ne vrše likvidiranje, za što konkretno u slučaju optuženog Ljepoje nije bilo dokaza da je pucao.

75. U takvim okolnostima, iako nije bilo dokaza o proaktivnom djelovanju optuženog Ljepoje, nije bilo također dokaza ni o bilo kojem činu neslaganja optuženog sa tim dešavanjima, što bi bilo moralno i ljudski. Također, tačno je da nije bilo dokaza kako je to i prvostepeno vijeće utvrdilo, da je optuženi lično poduzeo radnje izdvajanja muškaraca, ali to ne isključuje činjenicu da je od mjesta razdvajanja do mjesta egzekucije, pa čak i do samog momenta egzekucije, optuženi mogao znati šta će se desiti sa tim muškarcima, naročito jer je i njihovo ubijanje vršeno sistematski i to u kratkim vremenskim intervalima.

76. Stoga, prigovor odbrane da nije dokazana namjera optuženog i da je prvostepeni sud nepotpuno utvrdio činjenično stanje se ne može prihvatiti, jer iz obrazloženja presude proizilaze činjenice iz kojih se mogao izvesti jasan zaključak da je optuženi mogao znati da će doći do ubijanja

na Korićanskim stijenama u vrijeme kada je dao svoj doprinos na način opisan u izreci presude. Pri tome optuženi Ljepoja se ne protivi ubistvima i na mjestu egzekucije ostaje do kraja dešavanja, na koji način svojim sveukupnim aktivnostima daje odlučujući doprinos ubistvima civila.

**C. ŽALBENI NAVODI TUŽILAŠTVA KOJIMA SE ISTIČE DA JE U PRESUDI POGREŠNO I NEPOTPUNO
UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE U POGLEDU ODLUKE DA SE NE PRIHVATI ODGOVORNOST SVIH
OPTUŽENIH KAO UČESNIKA UDRUŽENOG ZLOČINAČKOG PODUHVATA**

77. Tužilaštvo je žalbu podnijelo i iz razloga pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja u pogledu neprihvatanja teze Tužilaštva o postojanju udruženog zločinačkog poduhvata i uloge optuženih kao članova tog poduhvata.

78. Prvostepeni sud je utvrdio da nema dokaza da su optuženi koje je oglasio krivim, počinili krivično djelo kao svjesni članovi udruženog zločinačkog poduhvata (UZP), već kao saizvršioци u izvršenju konkretnog krivičnog djela. Prvostepeni sud je slijedio dosadašnju praksu Suda BiH i naveo u presudi da se ne može tvrditi kako je svaki vojnik koji je počinio zločin, svjesni učesnik udruženog zločinačkog poduhvata.

79. Dokazi koje je provelo Tužilaštvo (iskazi svjedoka K1, KA1, B, KO 18, KS3 i drugi), a za koje se u žalbi tvrdi da nisu ocjenjeni pravilno, nisu dokazi koji potvrđuju tezu Tužilaštva da su optuženi bili svjesni postojanja plana i da su u njemu učestvovali radi njegovog ostvarenja.

80. Vijeće će podsjetiti koji to elementi čine *actus reus* ove posebne kategorija oblika činja krivičnog djela i kakva *mens rea* je potrebna za svakog pojedinog člana.

81. *Actus reus* UZP-a podrazumjeva da djelo čini više lica. U konkretnom slučaju, ubistva na Korićanskim stijenama, te ono što je tome prethodilo, uključujući pljačku stanovništva iz konvoja, zaista jeste počinjeno od strane više lica, uglavnom pripadnika Interventnog voda i to je nesporna činjenica u predmetu.

82. No međutim, da bi se dokazalo da pluralitet ne znači samo više od jednog učinioca zločina, mora se utvrditi da optuženo lice djeluje zajedno sa ostalim izvršiocima u skladu sa izvjesnim planom za počinjenje djela. Plan za počinjenje podrazumjeva plan da se poćini jedno ili više krivičnih djela i dosadašnja praksa je pokazala da takav plan ne mora biti unaprijed dogovoren ili osmišljen.

83. U konkretnom slučaju, prvostepeno vijeće je utvrdilo da se iz provedenih dokaza nije moglo isključiti da je postojao i djelovao plan ubijanja muškaraca na Korićanskim stijenama kritičnog dana i to na nivou rukovodnog kadra SJB Prijedor, te da o tome postoje indicije, ali ne i čvrsti dokazi. Ali

predmet ovog postupka nije bila odgovornost užeg rukovodnog kadra SJB-a, već pripadnika Interventnog voda koji su tezom u optužnici okarakterisani kao svjesni egzekutori osmišljenog plana.

84. Kao treći elemenat *actus reus*-a UZP-a je samo učešće u izvršenju zajedničkog zločinačkog plana, u kojem učesnik može učestvovati bilo posredno ili neposredno, a prema dosadašnjoj praksi učešćem se smatra bilo kakav doprinos uz uslov da takav doprinos mora biti usmjeren na ostvarenje cilja upravo tog poduhvata. Da bi se traženi doprinos mogao kvalitativno razlikovati od općenitog doprinosa djelu, učešće u UZP-u podrazumjeva specifičnu *mens rea*-u, a koja je usmjerena na doprinos upravo tom planu.

85. Tužilaštvo u predmetnom slučaju, optužene terete da su svjesno i značajno učestvovali u udruženom zločinačkom poduhvatu civilnih i vojnih vlasti općine Prijedor, sa namjerom izvršenja zajedničkog cilja progona osoba hrvatske i bošnjačke nacionalnosti koji je obuhvatao prinudno preseljenje, ubistva, nezakonito zatvaranje osoba u konvoju, pljačke i vršenje drugih nečovječnih djela nad njima. Prema takvoj karakterizaciji, vijeće primjećuje da je Tužilaštvo predmetni događaj kritičnog dana tretiralo kao prvi tip udruženog zločinačkog poduhvata, odnosno da su svi učesnici ili saizvršitelji morali dijeliti isti umišljaj da poćine ta krivićna djela, odnosno da su optuženi sa istim umišljajem učestvovali u izvršenju zajedničkog plana koji je za cilj imao izvršenje krivićnog djela progona koji je uključivao ubistva na Korićanskim stijenama.

86. Prvostepeni sud je našao da nije dokazano da su optuženi koji su učestvovali u pljaćki i egzekuciji muškaraca na Korićanskim stijenama (Zećević, Knežević i Ljepoja) u izvršenju djela učestvovali kao ćlanovi UZP-a, već isključivo kao saizvršioći bez ćijeg djelovanja izvršenje ovih ubistava, kao jedne od "etapa progona" ne bi bilo ostvareno. Iako Tužilaštvo u žalbi istiće da je prvostepeno vijeće pogrešno cijenilo iskaze svjedoka Tužilaštva koji su govorili da su optuženi znali šta će se desiti u toku kretanja konvoja, ovo vijeće, nakon što je analiziralo iskaze svjedoka na koje je ukazalo Tužilaštvo u žalbi, i dalje smatra da to nisu dokazi koji su mogli dokazati specijalnu namjeru upravo ovih optuženih da ućešćem u zloćinu imaju htijenje i namjeru da doprinesu pomenutom planu "vrhovnih kreatora plana", od obiće namjere da učestvuju u ubistvima na Korićanskim stijenama (i pljaćki) kao zloćinu samom za sebe. A upravo tu specijalnu namjeru je kod svakog od njih - pojedinih saizvršilaca - trebalo dokazati da bi ih se moglo smatrati shodno koncepciji postavljenoj u optužnici, da su više od sprovedbene zloćinaćke mašinerije.

87. Stoga, zaključak u pobijanoj presudi da posebna svijest i namjera, odnosno znanje optuženih da pomažu upravo tom planu nije dokazano, je pravilan. Apelaciono vijeće se slaže sa takvim zaključkom i nalazi da ga žalbeni prigovori Tužilaštva ne dovode u pitanje.

1. Optuženi Petar Čivčić

88. Tužilaštvo smatra da vijeće nije adekvatno cijenilo sve dokaze u pogledu uloge optuženog Čivčića na dan 21.08. 1992. godine, te na taj način nije u potpunosti i na pravilan način utvrdilo činjenično stanje. Tužilaštvo u žalbi potencira njegovu obavezu kao pripadnika policije da se nezakonitoj naredbi usprotivi, te ističe da također nije pravilno cijunjena stvarna uloga optuženog Čivčića kao komandira policijske formacije i njegova pojačana odgovornost zbog tog svojstva.

89. Ukratko, Tužilaštvo je našlo da vijeće nije pravilno utvrdilo činjenično stanje u pogledu uloge optuženog u vezi sa pojedinim radnjama optuženja i to: pljačke (kada je izdavana naredba za pljačku, nije se usprotivio, niti je spriječio, niti poduzeo radnje da kazni počinioce), te ličnog prenošenja naredbe za pljačku pratiocima konvoja kad im je dao kesu za prikupljanje opljačkanih dragocjenosti, kao i dokaze u vezi sa njegovim prisustvom u mjestu Tukovi odakle je jedan dio konvoja pošao, te na kraju i njegovo prisustvo na mjestu razdvajanja muškaraca kod rijeke Ugar odakle su muškarci odvedeni i ubijeni. Tužilaštvo je također osporavalo zaključak prvostepenog vijeća kojim nije prihvaćena odgovornost optuženog za učešće u ostvarenju cilja i plana udruženog zločinačkog poduhvata.

(a) Učešće u pljački

90. Kada je u pitanju činjenično utvrđenje u pogledu učešća optuženog u pljački, prvostepeno vijeće je analiziralo dokaze u pogledu navodnih radnji činjenja optuženog Čivčića na način da je u pljački učestvovao tako što je lično pratiocima konvoja, prenio naredbu za pljačku te jednom od pratilaca dao kesu u koju će stavljati opljačkanu imovinu, ali i dokaze kojima je Tužilaštvo nastojalo dokazati drugu tezu o doprinosu optuženog počinjenoj pljački na način da se naredbi koju je dobio od Dušana Jankovića, nije usprotivio, iako je bio dužan da se usprotivi, niti je poduzeo mjere da prijavi počinjeno krivično djelo i njegove počinioce, što je prema propisima koji važe za rad organa unutrašnjih poslova bio u obavezi.

91. Tužilaštvo ukazuje da prvostepeno vijeće nije adekvatno cijenilo najprije iskaz svjedoka **KA – 1** koji u svom svjedočenju jasno ukazuje da je optuženi Čivčić poduzeo radnje koje mu se stavljaju na teret optužnicom Tužilaštva. U vezi sa naknadnom promjenom iskaza ovog svjedoka, Tužilaštvo BiH ukazuje da prvostepeno vijeće nije adekvatno cijenilo činjenicu da je ovom svjedoku upućena prijetnja smrću iz razloga svjedočenja protiv osobe iste nacionalnosti kao što je njegova. Tužilaštvo je ukazalo da je ovaj svjedok prvo izjavio u odnosu na optuženog Čivčića da je svjedoku upravo Čivčić predao kesu za pljačkanje civila, da bi potom kada je pozvan od strane odbrane, svjedok izmijenio iskaz navodeći da nije u to siguran i da se ne sjeća.

92. U odnosu na iskaz ovog svjedoka, prvostepeni sud je konstatovao da je ovaj svjedok najprije ispitan kao svjedok Tužilaštva, te naknadno kao svjedok odbrane, ali da je u međuvremenu izmjenio prvobitni iskaz. Apelaciono vijeće primjećuje da je prvostepeno vijeće (paragraf 560) imalo u vidu da se radi o svjedoku kojem je dodjeljen pseudonim kao mjera zaštite, kao i da je dobivao prijetnje smrću, iz čega dakle proizilazi da nije osnovana tvrdnja Tužilaštva da prvostepeno vijeće nije cijenilo ovu činjenicu.

93. Međutim, Apelaciono vijeće primjećuje da vijeće nije prihvatilo iskaz ovog svjedoka isključivo jer nije potkrijepljen drugim dokazima, a sam iskaz nije bio takvog kvaliteta i uvjerljivosti da bi se isključivo na njemu mogao zasnovati pouzdan zaključak o učešću optuženog Čivčića u pljački civila iz konvoja na prvobitno opisan način.

94. Sa ovakvim zaključkom se i apelaciono vijeće slaže, budući da zaista iz svih izvedenih dokaza ne proizilazi niti jedan drugi dokaz koji o postupanju optuženog Čivčića govori na sličan način. Upravo suprotno, mnogi od ispitanih svjedoka saglasni su da naredbu izdaje Dušan Janković ili Milutin Čađo (svjedok Damir Ivanković), ili čak i komandir Paraš, kojeg je pomenuo svjedok K3, ali nijedan drugi dokaz osim iskaza svjedoka KA- 1 kao svjedoka Tužilaštva, nije govorio o učešću Čivčića na način da je on prenio tu naredbu za pljačkanje i da je dao kesu za oduzete dragocjenosti.

95. Iskaz svjedoka i ovo vijeće nalazi manjkavim jer je izmjenjen, a njegova prvobitna verzija zaista nije potkrijepljena nijednim drugim dokazom, nego je, čak naprotiv, izmjenjena verzija iskaza u skladu sa ostalim izvedenim dokazima na osnovu kojih se nesumnjivo moglo zaključiti da naredbu za pljačkanje izdaju ili Janović ili Čađo ili Paraš, te je ona uvjerljivija od prvobitnog svjedočenja da naredbu prenosi Čivčić.

96. Stoga, vijeće nije moglo prihvatiti žalbene navode Tužilaštva usmjerene na pobijanje činjeničnog stanja u presudi da je optuženi Čivčić poduzeo radnje kojima je učestvovao u pljački činjenjem.

97. Kada je u pitanju učešće optuženog u pljački svojim neprotivljenjem nezakonitoj naredbi i propustom da pljačku spriječi i da poduzme radnje kako bi počinio kaznio, Tužilaštvo tvrdi da je optuženi Čivčić, svojim neprotivljenjem dao "značajan doprinos" počinjenoj pljački. Pri tome Tužilaštvo je ukazalo na svjedočenje svjedoka Ivankovića da je optuženi Čivčić bio prisutan kada su izdate naredbe da se "postupa uobičajeno", misleći na pljačku civila iz konvoja.

98. Prvostepenom presudom je zaista pravilno utvrđeno da je optuženi Petar Čivčić bio prisutan to jutro u SJB Prijedor ujutro prije polaska konvoja, kada je izdata naredba da se u konvoju postupa

“uobičajeno” i da se pod tim podrazumjevalo da se vrši pljačkanje civila iz konvoja. Iako prvostepeno vijeće nije prihvatilo odgovornost optuženih po osnovu udruženog zločinačkog poduhvata, cijenilo je kakav je to optuženi Čivčić mogao dati doprinos svojim neprotivljenjem, pa je našlo da je njegov takav “doprinos” neznatan da bi ga se moglo oglasiti krivim, čak i da je prihvaćena njegova odgovornost po osnovu udruženog zločinačkog poduhvata.

99. Apelaciono vijeće primjećuje da je prvostepeno vijeće odgovornost optuženog Čivčića razmatralo sa aspekta njegovog doprinosa kao člana udruženog zločinačkog poduhvata imajući u vidu njegov komandni status u realizaciji ciljeva udruženog zločinačkog poduhvata. Pri tome prvostepeno vijeće ne analizira njegovu eventualnu komandnu odgovornost za radnje pljačke, za koju se u optužnici i teretio, neovisno od postojanja odgovornosti po osnovu članstva u udruženom zločinačkom poduhvatu. Osim što je Tužilaštvo u žalbi istaklo da je shodno propisima postupanja u organima unutrašnjih poslova, optuženi bio u obavezi da se usprotivi nezakonitoj naredbi, Tužilaštvo nije na pravilan način ukazalo na taj eventualni propust, niti se bavilo analizom elementa komandne odgovornosti koji su eventualno bili ispunjeni na strani optuženog Čivčića. Budući da je vijeće u obavezi da se u toku žalbenog postupka kreće u okviru žalbenih prigovora, neće se upuštati u daljnju analizu ovakvog propusta.

(b) Prisustvo optuženog u Tukovima, u pratnji konvoja i na mjestu razdvajanja

100. Nadalje, Tužilaštvo u žalbi ističe da je pogrešno utvrđeno činjenično stanje da optuženi nije bio prisutan u Tukovima, te u Trnopolju, kao i na mjestu razdvajanja muškaraca, a koje radnje bi sveukupno činile njegov doprinos cilju i planu udruženog zločinačkog poduhvata prisilnog preseljenja, progona, pljačke i ubijanja stanovništva.

101. Tužilaštvo ukazuje na to da prvostepeno vijeće uopšte nije cijenilo izjavu optuženog Marinka Ljepoje iz istrage (T140a i T140b), koji je izjavio da je optuženi Čivčić bio u Tukovima i u krugu SJB Prijedor zajedno sa Dušanom Jankovićem, te da nije adekvatno cijenilo izjave svjedoka KA 1, K2, K3 i KO 15 koji su za optuženog naveli da je bio na predmetnim lokacijama.

102. Apelaciono vijeće je analiziralo ocjenu ovih iskaza od strane prvostepenog vijeća i nalazi da prigovori Tužilaštva u ovom pogledu nisu osnovani.

103. Kada je u pitanju izjava optuženog Ljepoja, koju je dao u svojstvu osumnjičenog u istrazi, u ovoj izjavi tada osumnjičeni Ljepoja, optuženog Čivčića pominje kao komandira jedinice interventnog voda i nabraja ga među prisutnim u Tukovima odakle kreće u pratnji konvoja dalje. Iz navedenog slijedi da osim ove dvije činjenice, izjavom se ne dokazuje niti jedna druga relevantna činjenica.

104. Nadalje, kada je u pitanju žalbeni prigovor manjkave ocjene iskaza svjedoka K3 koji je naveo da je optuženog Čivčića vidio u Tukovima kada je skupio pripadnike voda i rasporedio ih u autobuse, te da je vidio optuženog na mjestu razdvajanja muškaraca kod rijeke Ugar, vijeće primjećuje da je prvostepeni sud pravilno analizirao ovaj iskaz i slaže se da nije takve kvalitete da bi mogao dokazati činjenice o kojima svjedoči. Iz izvedenih dokaza zaista ne proizilazi da bilo koji drugi svjedok o njegovom prisustvu i raspoređivanju pripadnika voda u autobuse govori na takav način, te je ispravan zaključak prvostepenog vijeća, kada zaključuje da nije van razumne sumnje dokazano da optuženi u Tukovima raspoređuje pripadnike voda kao pratnju.

105. Nadalje, vezano za ocjenu izjave svjedoka K2 iz istrage čija je izjava pročitana na glavnom pretresu, a u kojoj on identifikuje optuženog kao "*Pero Čivčić, pripadnik interventnog voda u pratnji konvojca*", vijeće primjećuje da ovaj svjedok nije unakrsno ispitan, te sama njegova izjava bez mogućnosti provjere ne dokazuje ni jednu drugu činjenicu osim da je optuženi bio u pratnji nekog konvoja. Prema izvedenim dokazima, u toku 1992. godine na tom području je bilo više konvoja u više navrata, pa je izjava neprecizna u tom smislu. Ukoliko bi se cijenilo da se misli na predmetni konvoj, ona je i tada manjkava, budući da se nije moglo provjeriti na koji dio konvoja svjedok misli. Stoga i apelaciono vijeće se slaže da se ovakva izjava nije mogla koristiti kao dokaz protiv optuženog Čivčića.

106. Tužilaštvo također tvrdi da je prvostepeni sud propustio na pravilan način utvrditi činjenicu da je optuženi Čivčić bio na mjestu razdvajanja muškaraca kod rijeke Ugar o čemu su govorili svjedoci KO-15 i K-3. Vezano za činjenična utvrđenja prvostepene presude u kojoj nije prihvaćeno kao dokazano prisustvo optuženog na mjestu razdvajanja muškaraca kod rijeke Ugar, apelaciono vijeće se slaže da ova dva ponuđena dokaza ne dokazuju van razumne sumnje da je optuženi zaista bio na mjestu razdvajanja kada su muškarci izdvojeni iz konvoja i odvedeni na mjesto egzekucije.

107. Kada je u pitanju iskaz svjedoka KO-15, prvostepeno vijeće ne prihvata ovaj iskaz kao pouzdan, a sa takvom ocjenom iskaza slaže se i ovo vijeće. Ovakav zaključak se zasniva najprije na činjenici da ovaj svjedok nije dosljedan u svojim kazivanjima u pogledu činjenice da optuženog vidi na mjestu razdvajanja, jer njegovo prisustvo na tom lokalitetu uopšte nije spomenuo u izjavi iz istrage. Analizirajući iskaz svjedoka KO-15 i dio u kojem ga branilac trećeoptuženog Čivčića pita za pojašnjenje zašto optuženog Čivčića nije pomenio u izjavi iz istrage 2008. godine kada govori o susretu sa Kneževićem u Trnopolju 21.08.1992. godine, svjedok odgovara da mu je sada "*takva priča naišla*." Ovakvo objašnjenje nije logično niti razumljivo, pa se ovakav iskaz zaista ne može smatrati pouzdanim, naročito ako se ovaj iskaz dovede u kontekst njegove izjave koju je dao kod tužioca kada je identifikujući pripadnike interventnog voda, ispod fotografije optuženog Čivčića naznačio samo činjenicu da je viđen u Trnopolju sa Kneževićem, ali ne i na nekom drugom

lokalitetu, pa se postavlja pitanje vjerodostojnosti njegovog naknadnog iskaza kada navodi da je pored Trnopolja, Čivčića vidio i na mjestu razdvajanja.

108. Iz iskaza svjedoka K-3 proizilazi da se ovaj svjedok tokom svjedočenja o ovoj činjenici oslanja na izjavu koju je dao u toku istrage navodeći da je “vjerovatno tačno” to što je izjavio tada, pri tome tu činjenicu tokom svjedočenja ne opisuje jasno, precizno i na pouzdan način, niti opisuje bilo koji detalj koji bi se odnosio na aktivnost optuženog Čivčića za to vrijeme, a što je ispravno konstatovalo i prvostepeno vijeće.

109. No međutim, analizom žalbenih prigovora u kontekstu zaključaka pobijane presude, vijeće je utvrdilo da činjenica da li je dokazano njegovo prisustvo na mjestu razdvajanja, te na lokalitetima u Tukovima i u Trnopolju, u konačnici za *odlučivare po žalbi Tužilaštva*, odnosno za utvrđivanje krivice optuženog nema nikakav značaj, jer njegovo prisustvo na pojedinim lokacijama, posmatrano je kao jedinstvena cjelina događaja koja je predstavljala manifestaciju cilja i plana udruženog zločinačkog poduhvata. Sve ukoliko bi se i prihvatilo kao dokazno da je bio prisutan na svim ovim lokacijama, to u svakom slučaju ne bi imalo značaj za njegovu krivicu, jer pobijanom presudom nije prihvaćeno da je postojao udruženi zločinački poduhvat u vezi sa ovim događajem i ovim konkretnim optuženim.

110. Apelaciono vijeće primjećuje da je i u slučaju da je dokazano njegovo prisustvo na ovim pojedinim lokalitetima, prvostepeno vijeće moglo razmotriti eventualno postojanje komandne odgovornosti na strani optuženog, jer se i optužnicom tvrdilo da je optuženi u sprovedbi cilja i plana udruženog zločinačkog poduhvata, učestvovao kao komandir policijske jedinice.

111. Prvostepenom presudom je zaključeno da se ne može prihvatiti da su u konkretnom slučaju svi počiniooci, uključujući optuženog Čivčića članovi udruženog zločinačkog poduhvata, a sa kojim zaključkom se prethodno i apelaciono vijeće saglasilo, a kada je u pitanju njegovo svojstvo i eventualna komandna odgovornost, osim zaključka u paragrafu 550. da optuženi Čivčić kao komandir jednog odjeljenja interventnog policijskog voda, nije činio uži rukovodni kadar SJB Prijedor, odnosno da s njima nije učestvovao u donošenju odluka, ne bavi se dalje analizom elemenata komandne odgovornosti i da li, ako već nije prihvaćen njegov doprinos kao člana UZP-a, ima njegove eventualne odgovornosti koja proizilazi iz statusa komandira.

112. S druge strane, žalbom se na ovakvu manjkavost na kvalitetan način ne ukazuje, već se žalbom ističe da je prvostepeno vijeće trebalo sagledati njegovu “pojačanu odgovornost” kao komandira odjeljenja i s tim u vezi njegova prava i dužnosti shodno tada važećim propisima rada organa unutrašnjih poslova, propisanost hijerarhije i principa subordinacije u policiji, a sve u smislu obaveze da se suprostavi “nezakonitoj naredbi”.

113. Princip komandne odgovornosti kao oblika izvršenja krivičnog djela, jasan je i propisan oblik odgovornosti i kroz dosadašnju međunarodnu i domaću praksu, razmatrao se u brojnim predmetima kako Suda BiH, tako i na drugim sudovima.

114. Slično kao i kod krivično-pravne radnje učešća u pljački kao dijela progona, iako se Tužilaštvo u pravnoj kvalifikaciji radnji izvršenja u izmjenjenoj optužnici u odnosu na optuženog Čivčića poziva i na odredbu člana 180. stav 2. KZ BiH, pri tome ne analizira ponašanje optuženog Čivčića sa aspekta postojanja elemenata komandne odgovornosti neovisno od odgovornosti po osnovu člana udruženog zločinačkog poduhvata, ukazujući eventualno žalbom na propust prvostepenog suda u čemu bi se sastojali elementi komandne odgovornosti koje je prvostepeni sud propustio analizirati na strani optuženog Čivčića.

115. Vijeće ponovo naglašava da je u obavezi da se u žalbenom postupku kreće u okviru žalbenih navoda, te se neće dalje upuštati u analizu postupanja tužilaštva i prvostepenog vijeća.

2. Optuženi Branko Topola

116. Tužilaštvo je na isti način prigovorilo i kada je u pitanju odluka prvostepenog vijeća da optuženog Branku Topolu oslobodi od optužbe u cjelosti. Tužilaštvo smatra da prvostepeno vijeće nije cijenilo na adekvatan način izvedene dokaze Tužilaštva, te na osnovu takve manjkave ocjene pogrešno je utvrđeno činjenično stanje da optuženi Topola nije u predmetnim događajima učestovovao na optužnicom opisan način. Tužilaštvo smatra da se suprotno zaključku prvostepenog vijeća, učešće optuženog zasniva na iskazima svjedoka koji su tvrdili da je Topola bio prisutan prilikom ukrcavanja zatočenika u autobuse u Trnopolju, da je znao da će se u konvoju desiti egzekucija muškaraca, te da je i sam bio na mjestu egzekucije.

117. Tužilaštvo je žalbom potenciralo da su svi svjedoci, osim Damira Ivankovića, tvrdili da je Topola bio prisutan u Trnopolju prilikom ukrcavanja drugog dijela konvoja. Pored toga, svjedok Kadirić, Jakupović i svjedok K1 tvrdili su da im je Topola pred ukrcavanje, rekao da ne idu konvojem i da nije bezbjedno, a svjedok Jakupović naveo je da je pored pripadnika interventnog voda, kod drugog autobusa bila druga grupa izvršitelja. Zatim, Tužilaštvo ističe i pogrešnu ocjenu iskaza svjedoka KO 15 koji je tvrdio da na mjestu likvidacije vidi optuženog Topolu, te ocjenu iskaza svjedoka Ivankovića koji tvrdi da je vidio Topolu na pauzi u Kozarcu i u povratku kod kafane u Kneževu, kao i da je u potpunosti propustilo cijeliti iskaz svjedoka K-1.

118. Prvostepeno vijeće u pogledu učešća optuženog Topole u inkriminiranom događaju nalazi dokazanim nekoliko činjenica. Najprije ne prihvata njegov alibi da kritičnog dana nije bio u pratnji

konvoja, jer je psa vodio na kupiranje ušiju. Druga je da je iz svih izvedenih dokaza prvostepeno vijeće moglo zaključiti da je optuženi nesumnjivo bio prisutan prilikom ukrcavanja drugog dijela konvoja u mjestu Trnopolje, međutim također je zaključeno da ta činjenica sama po sebi nije dovoljna da bi se moglo zaključiti da je optuženi bio u pratnji konvoja u nastavku i naročito da je u tom trenutku znao šta će se dešavati kasnije u toku kretanja konvoja, jer nijedan dokaz na to nije upućivao. Prvostepeno vijeće u tom smislu nije našlo da se iz iskaza svjedoka Kadirića i Jakupovića može izvesti zaključak o znanju i svijesti optuženog da će uslijediti ubistva na Korićanskim stijenama, kao da se ni na temelju iskaza svjedoka KO-15 može pouzdano zaključiti da je optuženi Topola bio na mjestu egzekucije. Na isti način je zaključeno i kada je u pitanju razjašnjenje činjenice da je optuženi Topola bio u kafani u Kneževu, gdje su se svi okupili nakon počinjenja ubistava, a koja činjenica bio navodno dokazala njegovo prisustvo u pratnji konvoja.

119. Najprije, za ovo vijeće nije sporna činjenica da je iz svih provedenih dokaza moglo zaključiti van razumne sumnje da je optuženi Topola bio prisutan kritičnog dana u Trnopolju, prilikom ukrcavanja zatvorenika u autobuse. Tužilaštvo prigovara da je pogrešno utvrđeno da nije dokazano da je u tom trenutku on znao da će uslijediti egzekucija na Korićanskim stijenama. Pored toga, osporava se zaključak prvostepenog vijeća kojim se ne prihvata kao dokazana, činjenica njegovog prisusva u nastavku u pratnje konvoja, kao i njegovog prisustva na mjestu egzekucije.

120. Apelaciono vijeće je analiziralo iskaze svjedoka koji su govorili o prisustvu optuženog u Trnopolju, te na mjestu egzekucije i zaključilo da se zaista na temelju tih iskaza, osim činjenice njegovog prisusva za vrijeme ukrcavanja zatvorenika, nije mogla sa sigurnošću utvrditi odlučna činjenica znanja i svijesti optuženog o tome šta će uslijediti.

121. Svjedok Jakupović je u svom iskazu naveo da je jedan od stražara iz Trnopolja rekao svjedoku da ne ide tim konvojem, da taj konvoj nije "za njih". Za stražara je naveo da ga poznaje, ali da mu ne zna ime. Zatim je u nastavku svjedočenja rekao da je iz Trnopolja sa autobusom u koji je svjedok ušao, išao i neki pratilac koji je došao iz Prijedora, ali da njemu nije poznato da li je bio stražar u logoru, jer ga on nije viđao. Dakle, iz iskaza ovog svjedoka nije se moglo zaključiti da li svjedok Jakupović uopće govori o optuženom Topoli, a također, svjedok je jasan da lice koje je bilo u Trnopolju sa kojim je razgovarao, nije isto lice koje je i krenulo kao pratilac konvoja u nastavku puta.

122. Kada je u pitanju svjedočenje svjedoka Kadirića, iz iskaza ovog svjedoka se moglo zaključiti da sve o čemu je ovaj svjedok govorio bilo je da mu je optuženi Topola rekao da ne ide konvojem koji je kretao 21.08. 1992. godine, te osim te činjenice nijedna druga činjenica a koja bi govorila o razlogu zbog kojeg mu je on to rekao ili razlogu iz kojeg se moglo naslutiti da mu je nešto poznato, svjedok nije govorio. U tom smislu je prvostepeno vijeće pravilno dovelo u kontekst i druge iskaze

koji su govorili o istom vremenskom trenutku (paragraph 610. pobijane presude svjedoci Jakupović, KR1 i optuženi Knežević) odnosno da je u tom trenutku bilo jako puno ljudi koji su se htjeli ukrcati u konvoj, a nije bilo dovoljno vozila, te da su stražari i policajci koji su bili prisutni, izbacivali neke putnike koji nisu mogli stati u sva vozila.

123. Osim toga, prvostepeno vijeće je pravilno cijenilo i činjenicu da sam svjedok nije izjavu Topole shvatio ozbiljno, jer se ipak ukrcao tog dana u konvoj. To prema ocjeni ovog vijeća, zaista jeste potvrda činjenice da optuženi Topola nije svjedoku osim odvratanja da ne ide konvojem, dao niti jednu drugu naznaku zašto ga od toga odvrća i da li zna nešto više od običnog nagađanja da konvoj nije bezbjedan. Zaista ovakav iskaz iako pouzdan, nije dovoljan da se donese čvrst zaključak u pogledu znanja i svijesti optuženog da će na Korićanskim stijenama uslijediti egzekucija muškaraca.

124. Nadalje, vezano za ocjenu iskaza svjedoka KO 15 koji je rekao da je optuženog Topolu vidio na mjestu egzekucije, ovaj iskaz jeste sam po sebi pouzdan i kompletan što je pravilno primijetilo i prvostepeno vijeće. Ali sam ovaj iskaz u kontekstu svih ostalih iskaza koji su govorili o kretanju optuženog Topole, nije dovoljan da se zaključi da je optuženi počinio navedno krivično djelo kako to navodi optuženica. Za nesporan i pouzdan zaključak u pogledu radnje i prisustva optuženog Topole nedostaju čvrsti dokazi o neophodnom kontinuitetu svih prethodnih dešavanja - od momenta kretanja konvoja, te momenta razdvajanja muškaraca do konačno same egzekucije. Tek tada bi njegove radnje bile ostvarene u smislu predmetne optužnice, a iz kojih bi na nedvosmislen način proizašla njegova krivica za predmetni zločin. Ovako, jasno je da za samo jednu „etapu“ njegovog kretanja postoji pouzdan dokaz, ali ako se ovaj dokaz dovede u vezu sa ostalim dokazima koji su manjkavi, i on sam po sebi gubi na snazi bez dokaza koji bi ga mogao potkrijepiti.

125. Kada je u pitanju ocjena iskaza svjedoka Ivankovića za koji Tužilaštvo tvrdi da dokazuje prisustvo optuženog Topole u pratnji konvoja, odnosno da ga vidi na jednoj od pauza kad je konvoj zaustavljen da je izašao iz bijelog kombija interventnog voda, te da ga vidi naknadno u kafani u Kneževu nakon što je izvršena egzekucija na Korićanskim stijenama, iskaz svjedoka Ivankovića, u pogledu ove činjenice, međutim, nije moguće prihvatiti kao pouzdan, jer je jedino ovaj svjedok o optuženom Topoli govorio na način da ga je vidio na ova dva lokaliteta. Ako se uzme da je i svjedok Ivanković potvrdio da je tada prepoznao optuženog Topolu, kojeg je prepoznao kao lice koje se često družilo sa „Tukovljanima“ (Gordanom Đurićem i dr.), jer je iz tog naselja i sam optuženi Topola, proizilazi da ga je još neko od drugih svjedoka (žrtava ili drugih pripanika voda) mogao prepoznati, jer su ga svi očigledno poznavali na ovaj ili na onaj način. Stoga, postavlja se pitanje zašto ga drugi svjedoci u svojim svjedočenjima nisu vidjeli na kritičnim lokacijama.

126. Čak šta više, svedok Đurić navodi da se ne sjeća da je u Kozarcu, kada je konvoj napravio pauzu da se priključi dio vozila iz Trnopolja, vidio bilo kakav bijeli kombi, iz kojeg je navodno, kako

Ivanković tvrdi optuženi Topola izašao u Kozarcu, a također ne nabraja ga ni kao prisutnog na mjestu egzekucije. Sve ove nedosljednosti u pogledu činjenice prisustva optuženog, iskaz svjedoka Ivankovića, u vezi te činjenice, čine manjkavim i nedovoljno kvalitetnim da bi se na njegovom iskazu mogao zasnovati pouzdan zaključak.

127. Ako se uz to uzme u obzir da optuženog Topolu niko drugi od svjedoka koji su vidjeli mjesto egzekucije, a prethodno došli konvojem do Korićanskih stijena, nisu primijetili, tim prije vijeće zaključuje da je prvostepeno vijeće ispravno zaključilo kada je odbacilo kao pouzdanu mogućnost prisustva optuženog Topole u pratnji konvoja i na mjestu egzekucije.

128. A kada je u pitanju iskaz svjedoka Ivankovića da je optuženi bio u kafani u Kneževu, nakon počinjenog zločina, vijeće ovu činjenicu ne nalazi odlučnom, jer sve i da se uzme kao dokazano da je optuženi Topola zaista bio prisutan tokom okupljanja voda nakon počinjenja djela, ne stavlja optuženog u inkriminirajuću poziciju, jer u konkretnom slučaju nedostaju dokazi njegovog kretanja i djelovanja kao uniformisanog pratioca od Trnopolja do mjesta egzekucije, a samim tim i saizvršioca u ovom krivičnom djelu.

129. Na kraju vijeće će se osvrnuti i na prigovor da nisu cijenjeni neki od iskaza svjedoka Tužilaštva. Pa tako Tužilaštvo najprije navodi da nije uopšte cijenjen iskaz svjedoka KR 1. Međutim u pobijanoj presudi se navodi da je vijeće cijenilo iskaz svjedoka KR 1 i poklonilo mu vjeru, budući da je isti uvjerljiv, jer je optuženog Topolu veoma precizno opisao (paragraf 605). Stoga, prigovor Tužilaštva da iskaz ovog svjedoka nije cijenjen je neosnovan.

130. Dalje, Tužilaštvo u žalbi također navodi da vijeće nije cijenilo izjavu svjedoka K-1, pri čemu se ne precizira na koju izjavu ili iskaz ovog svjedoka se Tužilaštvo referira. Uvidom u iskaz svjedoka K-1 od 25.02.1010. godine, evidentno je da je svjedok izjavio da je ujutro po polasku predmetnog konvoja, *„u kombi ju to procurilo da će biti izdvajani judi , neki judi ne smiju doći vcjno sposobni na krajnju tačku i da su svi u kombi ju to čuli“*. Međutim, isto tako ovaj svjedok na pitanje da li poznaje optuženog Topolu, navodi da ga poznaje, ali da on nije bio uopšte pripadnik Interventnog voda, niti ga je vidio u bilo kojem konvoju kojeg su pratili pripadnici interventnog voda.

131. Stoga, ocjenom iskaza ovog svjedoka, vijeće ne nalazi da bi se moglo utvrditi drugačije činjenično stanje od postojećeg, jer ovaj iskaz svjedoka K-1 na koncu nije ni relevantan za utvrđivanje odgovornosti optuženog Topole, budući da ga ovaj svjedok i ne navodi prisutnog u vrijeme kada pratioci iz kombija po tvrdnji svjedoka K-1 saznaju da će biti ubistava u konvoju.

132. Dakle, zbog svega navedenog Apelaciono vijeće nalazi da su u vezi ove tačke, činjenice pravilno utvrđene i na osnovu takvih činjenica i raspoloživih dokaza izveden potpun zaključak, te se stoga žalba Tužilaštva u odnosu na ovaj dio odbija kao neosnovana.

VII. ŽALBENI OSNOV U SKLADU SA ČLANOM 299. ZKP BIH: POVREDA KRIVIČNOG ZAKONA

133. Podnosilac žalbe koji tvrdi da je došlo do pogrešne primjene zakona mora, kako je već rečeno, navesti barem tu navodnu pogrešku, iznijeti argumente u prilog svojoj tvrdnji i obrazložiti na koji način je ta pogreška utjecala da odluka bude nezakonita.

134. U slučaju kada povreda zakona proizlazi iz primjene pogrešne pravne norme u presudi, apelacion vijeće može navesti tačnu pravnu normu i shodno tome preispitati relevantna činjenična utvrđenja pretresnog vijeća. Time apelacion vijeće ne ispravlja samo pravnu grešku nego primjenjuje odgovarajuću pravnu normu na dokaze sadržane u spisu u nedostatku dodatnih dokaza, te mora utvrditi da li je samo uvjereno izvan svake razumne sumnje u činjenično utvrđenje koje odbrana osporava prije nego što potvrdi to činjenično utvrđenje po žalbi.

135. U slučaju kada apelacion vijeće zaključi da je pretresno vijeće pogriješilo u primjeni zakona, ali je uvjereno u tačnost činjeničnog stanja koje je utvrdilo pretresno vijeće, apelacion vijeće će preinačiti presudu u svjetlu pravilne primjene zakona i po potrebi samo utvrditi odgovarajuću kaznu, kako je to i propisano članom 314. i 308. ZKP BiH.

A. ŽALBA ODBRANE OPTUŽENOG LJETOJE

1. Prvi dio prigovora – pogrešno prihvaćena kvalifikacija progona sa pljačkom

136. Branilac optuženog Ljevoja u žalbi ističe da je prvostepeni sud povrijedio odredbe materijalnog prava na način da je radnje pljačke za koje je utvrdilo da je počinio optuženi, pogrešno kvalificirao kao progon, odnosno da se radi o djelu koje je izvršeno sa diskriminatornom namjerom.

137. Odbrana smatra da radnju pljačke, treba posmatrati izolovano i da se ta radnja ne može podvesti pod radnju progona, jer namjera pljačke nije bila progon već pljačka kao konkretno djelo.

138. Apelaciono vijeće nalazi da je prigovor neosnovan. Iz pobijane presude proizilazi da je optuženi Ljevoja učestvovao u pljački stanovništva koje se prevozilo konvojem i da mu je to naredio komandir Paraš dajući mu kesu, te da je nakon što je prikupio dragocjenosti, istu predao lično njemu. Prvostepeno vijeće u pobijanoj presudi je utvrdilo da su radnje ubistava na Korićanskim

stijenama progon, te da je i radnja pljačke u kojoj je učestvovao optuženi Ljepoja, također dio tog progona.

139. Branilac smatra da je ovu radnju optuženog Ljepoje, trebalo posmatrati izolovano kao zasebno djelo. Međutim, apelaciono vijeće nalazi da je u tom smislu prvostepeno vijeće pravilno cijenilo činjenicu kontinuiteta izvršenja radnji pljačke i naknadnih ubistva, te da su te radnje povezane određenim vremenskim trajanjem i kao takve su po svojoj prirodi daleko teže od same radnje pljačke.

140. Prihvatanje ovakve kvalifikacije nije teže po optuženog, što je tvrdnja žalbe, budući da je kvalifikacija radnje i dalje ostala u okviru kvalifikacije jednog djela u osnovi – progona i time je optuženi oglašen krivim za samo jedno krivično djelo, što ne bi bio slučaj ukoliko bi se prihvatilo tumačenje branioca da radnju pljačke treba posmatrati kao zasebno krivično djelo².

141. Prema definiciji progona, član 172. stva 2. tačka g) KZ BiH *“Progon je namjerno i teško, međunarodnom pravu suprotno uskraćivanje osnovnih prava, zbog pripadnosti skupini ili zajednici.”*

142. Radnja pljačke kao takva bi se mogla posmatrati izolovano jedino u slučaju da nije vezana ni vremenski ni činjenično za isti događaj, da nije počinjena u okviru širokog ili sistematičnog napada i da ne postoji diskriminatorna osnova a što ovdje nije bio slučaj. Radnja pljačke prema izvedenim dokazima, dešavala se u svim vozilima konvoja i pratioci konvoja su bili zaduživani da od ljudi koji su prevoženi u konvoju, oduzmu dragocjenosti. Osim toga, optuženi je znao da su ljudi u konvoju bili Bošnjaci i Hrvati stanovnici općine Prijedor, te da sama pljačka dragocjenosti koje su oni u tom trenutku imali kod sebe i kojima je to bilo jedino što im je od njihove imovine preostalo, prevashodno nije imala za cilj imovinsku koristi kod svakog od pripadnika voda koji su vršili pljačku, nego teška lišavanja osnovnih prava samo zbog njihove pripadnosti određenoj skupini stanovništva Prijedora.

143. Takvo masovno oduzimanje dragocjenosti ljudima koji su napustili svoje domove, a kojima su jedino te dragocjenosti i preostale, u tim trenucima je bilo mnogo teže od pljačke koja im se mogla desiti pojedinačno u nekom izolovanom incidentu. Iz ovih razloga, jedini zaključak koji je mogao proizaći iz činjenice da je optuženi učestvovao u masovnom oduzimanju dragocjenosti žrtvama iz konvoja, jeste da su to bile radnje u sklopu sveukupne kampanje progona tog stanovništva, te vijeće nalazi da je ovo djelo kao takvo, u cjelosti saglasno sa definicijom progona shodno članu 172. stav 2. tačka g) KZ BiH, te da je prvostepeni sud pravilno primjenio navedenu odredbu materijalnog zakona.

² Odbrana smatra da bi se u konkretnom slučaju moglo raditi o krivičnom djelu iz člana 173. stav 1. Tačka f) KZ BiH.

2. Drugi dio prigovora u vezi primjene materijalnog zakona

144. Odbrana smatra da se u ovom predmetu trebao primijeniti Krivični zakon SFRJ³, kao zakon koji je važio u vrijeme navodnog izvršenja radnji za koje se optuženi Ljepoja tereti, a ne KZ BiH koji je u pobijanoj presudi primjenjen, a također i iz razloga jer je KZ SFRJ istovremeno i zakon koji je blaži za počinioca. Odbrana ističe nekoliko predmeta koji su vođeni pred nižim sudovima i u kojima je primjenjen KZ SFRJ i u kojima je u nekoliko slučajeva vršena komparacija zakonskog minimuma kazne zatvora za isto krivično djelo, te je u odnosu na navedeno odlučeno koji je zakon povoljniji za učinioca. Iako u konkretnom slučaju, krivično djelo za koje je njegov branjenik oglašen krivim – Zločin protiv čovječnosti, nije postojao u ranijem KZ SFRJ, apelaciono vijeće treba da ima u vidu činjenicu da nije vezano pravnom kvalifikacijom djela i da se ovo djelo može prekvalifikovati u krivično djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, jer se radnje koje čine obilježja krivičnog djela iz člana 172. nalaze opisane i kažnjive u KZ SFRJ.

145. Žalbeni prigovori odbrane u pogledu primjene materijalnog prava u cijelosti su neosnovani.

146. Naime, nesporno je da je u vrijeme izvršenja djela koje se optuženom stavlja na teret, a u kojima su ostvarena bitna obilježja bića krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. KZ BiH, navedeno krivično djelo nije bilo propisano krivičnim zakonom koji je bio na snazi u to vrijeme (KZ SFRJ).

147. Nesporno je također i da prema načelu zakonitosti, nikome ne može biti izrečena krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna⁴.

148. Prvostepeno vijeće pravilno ukazuje da je navedeno upravo slučaj u ovom predmetu, jer se radi o inkriminaciji koja uključuje kršenje pravila međunarodnog prava. U inkriminirano vrijeme, krivično djelo Zločin protiv čovječnosti predstavljalo je krivično djelo kako sa aspekta međunarodnog običajnog prava, tako i sa aspekta principa međunarodnog prava.

³ Vidi: Uredba sa zakonskom snagom o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji je preuzet kao republički zakon za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili za vrijeme ratnog stanja (Sl.list RBiH broj 6/92) i Zakon o potvrđivanju uredbi sa zakonskom snagom (Sl. list RBiH broj 13/94)

⁴ Član 3. KZ BiH: „(1) Krivična djela i krivičnopravne sankcije propisuju se samo zakonom. (2) Nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna.“

149. Ovakvo postupanje identično je praksi Evropskog suda za ljudska prava gdje su ispitivani zahtjevi principa zakonitosti iz člana 7. EKLJP, u kojima nikada nije dovedeno u pitanje sankcionisanje djela počinjenih u periodu kada to postupanje nije bilo predviđeno kao krivično djelo, zbog toga što je to djelo u to vrijeme bez sumnje predstavljalo krivično djelo prema međunarodnom pravu.⁵

150. Nadalje, pozivanje na druge predmete u kojima je primjenjen zakon koji je bio na snazi u vrijeme izvršenja krivičnog djela nije relevantan niti osnovan prigovor.

151. U kontekstu prethodno navedenog, vijeće napominje da je i vijeće Evropskog suda za ljudska prava u Strasburu 10. juna 2012. godine, donijelo presudu u predmetu osuđenog Bobana Šimšića, odbivši istu kao neosnovanu. U navednoj presudi navodi se:

“Sud opaža da je sadašnji aplikant bio osuđen 2007. godine za progon kao zločini protiv čovječnosti s obzirom na djela koja su desila 1992. godine. Kako pobijana djela nisu sadržavala zločine protiv čovječnosti prema domaćem pravu sve do stupanja na snagu Kaznenog zakona, evidentno je iz dokumenata citiranih u gore navedenim stavcima od 8-13 da su pobijana djela, u vremenu kada su bila počinjena, sadržavala zločine protiv čovječnosti prema međunarodnom pravu. U tom smislu, primjećuje se da su svi sastavni elementi zločina protiv čovječnosti ispunjeni u ovom slučaju: pobijana djela su izvršena u kontekstu šireg i sistematičnog napada s ciljem na civilno stanovništvo i aplikant je bio svjestan ovih napada (suprotno slučaju Korbely, gore navedeni stavci, §§ 83-85).

Aplikant je tvrdio da nije mogao predviđeti da su njegova djela mogla sadržavati zločine protiv čovječnosti prema međunarodnom pravu. Primjećeno je, također, da je aplikant počinio ova djela kao policijski službenik. Sud drži da se osobe koje obnašaju profesionalnu dužnost moraju procesuirati s najvećim stupnjem opreza sljedeći njihovo zanimanje, te se može očekivati da dobiju posebnu pažnju u procjeni rizika koju je ta aktivnost povlačila za sobom (vidjeti Kononov, gore navedeno, § 235). Nada se, imajući u vidu strahovitu, nezakonitu prirodu njegovih djela, koja uključuju ubistva i mučenja Bošnjačka unutar konteksta šireg i sistematičnog napada Bošnjačkog civilnog stanovništva Opštine Višegrad, čak bi i površna reakcija od strane

⁵ Kolk i Kislyiy protiv Estonije, No 23052/04, i No 24018/04 ECHR 2006/I
Penart protiv Estonije, No 14685/04 ECHR 2006-I

aplikanta navela da su cjela riskantna sadržavajući zločine protiv čovječnosti za koje bi se on mogao držati odgovornim.

Sud zaključuje da su cjela aplikanta, u vremenu kada su izvršena, sadržavala kazneno djelo definirano s dovoljno dostupnosti i predvidivosti prema međunarodnom pravu.

Ova je žalba, zbog toga, očigledno neosnovana i mora se odbiti prema članu 35. stavkama 3(a) i 4. Konvencije. „

152. Konačno i presuda Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Maktouf/Damjanović od 18.jula 2013. godine potvrđuje identičan stav navodeći : „ neki zločini, konkretno zločini protiv čovječnosti, su u domaći zakon uvedeni 2003.godine. Sud BiH i entitetski sudovi stoga nemaju nikakve druge mogućnosti nego da primjenjuju Krivični zakon iz 2003. Godine u takvim predmetima.“⁶

VIII. ŽALBENI OSNOV U SKLADU SA ČLANOM 300. ZKP BIH: ODLUKA O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI

A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJA PO ŽALBI

153. Žalba na odluku o kazni može se ulagati po dva različita osnova, kako to predviđa član 300. ZKP BiH.

154. Žalba na odluku o kazni može se, prije svega, uložiti na osnovu toga da pretresno vijeće nije primijenilo relevantne zakonske odredbe prilikom odmjeravanja kazne.

155. Međutim, Apelaciono vijeće neće preinačiti odluku o kazni samo zbog toga što pretresno vijeće nije primijenilo sve relevantne zakonske odredbe, već će apelaciono vijeće preispitati odluku o kazni samo ako podnosilac žalbe pokaže da je propust da se primijene sve relevantne zakonske odredbe doveo do nepravilne presude. Ako apelaciono vijeće smatra da je došlo do nepravilne presude ono će utvrditi odgovarajuću kaznu na osnovu činjeničnog stanja utvrđenog od strane pretresnog vijeća i pravilno primijenjenog zakona.

156. S druge strane, podnosilac žalbe može osporavati odluku o kazni zbog toga što je pretresno vijeće iskoristilo svoje diskreciono pravo prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne. Apelaciono vijeće naglašava da pretresno vijeće ima široko diskreciono pravo u utvrđivanju odgovarajuće kazne, pošto je pretresno vijeće u poziciji da najbolje može odmjeriti i ocijeniti dokaze izvedene na glavnom pretresu. Shodno tome, apelaciono vijeće neće remetiti analizu pretresnog vijeća o otežavajućim i

⁶ Paragraf broj 55. navedene presude.

olakšavajućim okolnostima kao ni težinu koja je data tim okolnostima, osim ako podnosilac žalbe ne pokaže da je pretresno vijeće pogrešno koristilo svoje široko diskreciono pravo.

157. Naime, podnosilac žalbe mora pokazati da je pretresno vijeće dalo težinu nebitnim i irelevantnim pitanjima, da nije dalo težinu ili dovoljno težine relevantnim pitanjima, da je napravilo očiglednu grešku u odnosu na činjenice na koje je primjenilo svoje diskreciono pravo ili da je odluka pretresnog vijeća bila u tolikoj mjeri neopravdana, ili jednostavno nepravedna, da apelaciono vijeće može izvesti zaključak da pretresno vijeće nije koristilo svoje diskreciono pravo na primjeren način.

158. Apelaciono vijeće uzima u obzir da pretresno vijeće nije obavezno da posebno obrazlaže svaku otežavajuću i olakšavajuću okolnost. Ako je apelaciono vijeće uvjeren da je pretresno vijeće razmatralo te okolnosti, ono neće izvesti zaključak da je pretresno vijeće nepravilno koristilo svoje diskreciono pravo prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne.

1. Žalba branioca optuženog Marinka Ljepoje

159. Odbrana optuženog Ljepoje istakla je da prvostepeno vijeće nije na pravilan način utvrdilo izrečenu sankciju, odnosno da nije cijnilo sve olakšavajuće okolnosti na strani optuženog Ljepoje.

160. Odbrana je istakla da je kao olakšavajuće okolnosti prvostepeno vijeće trebalo imati u vidu da je on u vrijeme izvršenja krivičnog djela bio jako mlad (22 godine), da je sada otac dvoje djece, neosuđivan i da nikada nije ispoljavao netrpeljivost prema drugim nacionalnostima, što dokazuje i činjenica da su neki od članova njegove uže porodice pripadnici drugih nacionalnosti. Također, odbrana je istakla da je prvostepeno vijeće trebalo imati u vidu njegovo korektno držanje tokom postupka.

161. Analizirajući ovaj prigovor, apelaciono vijeće je utvrdilo da je prilikom odmjeravanja kazne, prvostepeno vijeće imalo u vidu činjenicu da je optuženi sada porodičan i da ima malodobnu djecu, ali da su to okolnosti zanemarive imajući u vidu masovnost i težinu počinjenog zločina za koje je utvrđeno da je u njegovom izvršenju učestvovao i optuženi Ljepoja.

162. Apelaciono vijeće se slaže sa ovakvom ocjenom okolnosti, te dodaje da ponašanje optuženog tokom postupka je očekivano ponašanje svakog lica koje se pojavi pred sudom, te osim konstatacije da iz spisa proizilazi da optuženi Ljepoja nije zloupotrebljavao ili opstruirao vođenje postupka, vijeće smatra da tome ne treba pridavati naročitu težinu koja bi uticala na umanjenje kazne, naročito kod ovakvo teških djela koje proizvode štetne posljedice godinama nakon što je krivično djelo počinjeno. Masovne egzekucije kao što je bila ova na Korićanskim stijenama, osim što žrtve liše osnovnog prava - prava na život, također trajno oštete živote njihovih porodica i nanesu im permanentnu i ireversibilnu duševnu bol, te društvenu zajednicu trajno liše njihovih članova.

163. Apelaciono vijeće smatra da počinioce ovakvih djela za koje se utvrdi da su ih zaista i počinili kao što je to ovdje slučaj, treba kazniti strogim kaznama, jer su počinjenjem ovih djela počinioци ne samo lišili žrtve života, a njihove porodice duševnog mira, već su oštetili i principe međunarodnog prava, općeprihvaćene kao temeljne vrijednosti čovječnosti.

164. Zbog svega navedenog, Apelaciono vijeće je našlo da je odmjerena kazna u ovoj presudi, sa aspekta društvene osude, te sa aspekta generalne i specijalne prevencije i općenito radi iskazivanja pravednosti kažnjavanja izvršioca ovakvog teškog djela, izuzetno opravdana i da prigovori odbrane pravilnost njenog odmjeravanja nisu doveli u pitanje.

2. Žalba Tužilaštva na odluku o krivičnopravnoj sankciji izrečenoj optuženom Marinku Ljepoji

165. Tužilaštvo je podnijelo žalbi u zbog odluke o krivičnopravnoj sankciji izrečenoj optuženom Ljepoji. Žalbom se navodi da prvostepeno vijeće nije cijenilo težinu krivičnog djela, posljedicama izvršenja, doprinos optuženog i okolnost samog optuženog Ljepoje kao izvršioca, kao i da izrečena sankcija ne doprinosi ostvarenju generalne i specijalne prevencije, kao niti svrsi kažnjavanja. Tužilaštvo je u žalbi predložilo izricanje kazne dugotrajnog zatvora u dužem vremenskom trajanju.

166. Tužilaštvo navodi da se kaznom koju je izreklo optuženom Ljepoji, ne može postići svrha kažnjavanja, niti ostvariti generalna i specijalna prevencija. Tužilaštvo smatra da se nepravilnost izrečene sankcije prema optuženom Ljepoji ogleda u činjenici da nisu cijenjene sve okolnosti počinjenog djela, jer u protivno da jesu, kazna bi mogla biti mnogo veća.

167. Vijeće se međutim ne slaže sa navodima Tužilaštva, da prvostpeni sud nije na pravilan način izvršio ocjenu svih okolnosti predmeta i učinoca, te da je kazna zbog toga nesrazmjerna težni zločina. Kako je evidentno u pobijanoj presudi, prvostpeni sud je prema mišljenju ovog vijeća, cijenio naročito važne okolnosti poput činjenice da su mnogi ubijeni muškarci često bili većina ili jedini muški članovi porodica, da su žrtve ubijene na jedan brutalan način, da su pojedine preživjele žrtve bile svjedoci patnji njihovih srodnika koji su na licu mjesta preživjeli, da mnogi nisu odmah podlegli, već su umirali u kanjonu od zadobivenih povreda i sl. Sve su to okolnosti koje je prvostpeni sud cijenio i prema mišljenju vijeća, otežavajuće okolnosti koje je vijeće istaklo su u velikoj mjeri nadmašile olakšavajuće okolnosti koje je vijeće našlo na strani optuženog Ljepoje.

168. Apelaciono vijeće se slaže sa zaključkom u paragrafu 521. da iako su srazmjere ovog zločina nesagledive, u BiH je zaista počinjeno mnogo teških zločina koji po načinu počinjenja i posljedicama koje su proizveli, zaslužuju još teže kazne nego što je ova izrečena optuženom Ljepoji. I apelaciono vijeće nalazi da bi za takve zločine trebalo izreći kazne u dužem vremenskom trajanju (od ove izrečene optuženom Ljepoji), a koje su bliže zakonskom maksimumu, jer upravo to predstavlja srž potrebe da se zadovolji pravda.

169. Osim toga, apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeni sud pravilno pristupio individualizaciji kazne konkretno ovog počinioa i za razloge koje nalazi odlučnim na njegovoj strani, dao prihvatljivu i jasnu argumentaciju, koju Tužilaštvo žalbenim prigovorim nije dovelo u pitanje.

170. U skladu sa svim navedenim, a na osnovu člana 310. stav 1., u vezi sa članom 313. ZKP BiH, odlučeno je kao u izreci ove presude.

Zapisničar:

Dženana Deljkić Blagojević

PREDSJEDNIK VIJEĆA

SUDIJA

Dragomir Vukoje

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv navedene presude žalba nije dopuštena.